

Nr 51

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ökat stöd till skoglig forskning; given Stockholms slott den 24 februari 1967.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Eric Holmqvist

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ökat stöd till skoglig forskning i följande avseenden, nämligen inrättande av ett forskningsrådsorgan och ett forsknings- och serviceinstitut samt införande av ett skogligt ämne vid universitetet i Umeå.

Ett nytt forskningsråd, benämnt statens råd för skogs- och jordbruksforskning, föreslås bli inrättat den 1 juli 1967. Rådet skall bestå av två sektioner, en för skoglig forskning och en för jordbruksforskning. Sektionen för skoglig forskning föreslås erhålla medel dels över riksstaten, dels från Fonden för skoglig forskning. För budgetåret 1967/68 beräknas dessa medel till 2,5 milj. kr., varav 1 milj. kr anvisas över riksstaten och 1,5 milj. kr. erhålls från fonden. Sektionen för jordbruksforskning skall överta jordbrukets forskningsråds uppgifter.

Vidare föreslås att Kungl. Maj:t bemyndigas godkänna ett avtal med Stiftelsen Skogsförbättring om inrättande och drift av ett forsknings- och serviceorgan för skogsförbättring, benämnt Institutet för skogsförbättring. Institutet skall bedriva vetenskaplig och praktisk verksamhet på skogs-trädsförädlingens och skogsgödslingens områden. Avtalet gäller för tiden den 1 juli 1967—den 30 juni 1972. Enligt avtalet skall staten bidra med 740 000 kr. och stiftelsen med minst 1 110 000 kr. per budgetår.

För att bredda forskarutbildningen på det skogliga området och öka forskningen om det norrländska skogsbrukets problem föreslås att ett nytt ämne, skoglig produktionslära, införs vid universitetet i Umeå och att en extra laboratur i detta ämne inrättas vid universitetet den 1 juli 1968. Verksamheten skall ha försökskaraktär.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 24 februari 1967.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, LANGE, KLING, EDENMAN, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, ODHNÖFF.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Holmqvist, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om ökat stöd till skoglig forskning och anför.

I statsverkspropositionen (bil. 11 s. 105) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1967/68 till Skoglig forskning, m. m. beräkna ett reservationsanslag av 1 880 000 kr. Beredningen av denna fråga är nu avslutad och jag anhåller att få redogöra för den närmare.

Beredningen har omfattat överläggningar med Stiftelsen Skogsförbättring. Under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande har ett avtal ingåtts med stiftelsen för tiden den 1 juli 1967—den 30 juni 1972 om inrättande och drift av ett forsknings- och serviceinstitut för skogsförbättring. Avtalet torde få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 maj 1965 tillsattes 1965 års utredning angående stödet till den skogliga forskningen m. m. (utredningsman f. d. generaldirektören Erik Höjer; direktiv se 1966 års riksdagsberättelse s. 318). Utredningen har den 1 september 1966 avlämnat betänkandet »Skoglig forskning» (SOU 1966: 52).

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av domänstyrelsen, lantbruksstyrelsen, lantmäteristyrelsen, skogsstyrelsen, styrelsen för skogshögskolan, styrelsen för lantbrukshögskolan, jordbrukets forskningsråd, Skogs- och lantbruksakademien, byggnadsstyrelsen, statskontoret, riksrevisionsverket, samtliga stiftsnämnder, universitetskanslersämbetet, statens naturvetenskapliga forskningsråd, statens tekniska forskningsråd, länsstyrelserna i Kopparbergs, Västerbottens och Norrbottens län, 1964 års transportforskningsutredning, skogsbruksutredningen, skogspolitiska utredningen, industriforskningsutredningen, Sveriges skogsägareföreningars riks-

förbund, Skogsindustriernas samarbetsutskott till vars yttrande Sveriges industriförbund anslutit sig), Föreningen Skogsträdsförädling, styrelsen för Fonden för skoglig forskning, Samarbetsnämnden för skoglig växtförädling och genetik, Svenska stadsförbundet, Forskningsstiftelsen Skogsarbeten, Samverkande träfacken, Skogssällskapet, Norrlandsfonden samt Sveriges förenade studentkårer.

Styrelsen för skogshögskolan har bifogat yttrande från lärarkollegiet vid högskolan. Universitetskanslersämbetet har bifogat yttranden från universitetet och tekniska högskolan i Stockholm. Skogsstyrelsen har bifogat yttranden från samtliga skogsvårdsstyrelser. Yttranden har också bifogats av länsstyrelsen i Kopparbergs län från samtliga allmänningsstyrelser i länet, av länsstyrelsen i Västerbottens län från Umeå stad och av länsstyrelsen i Norrbottens län från olika länsorgan m. fl.

Genomförandet av vissa av utredningens förslag fordrar inte beslut av riksdagen. För överblickens skull redovisas även dessa förslag i förevärande sammanhang.

Nuvarande ordning

Med skoglig forskning förstås sådan forskning som avser den växande skogen och dess miljö, skogens avverkning och transport av virket, virket och dess egenskaper samt tekniska, ekonomiska och statistiska frågor i samband därmed. Den skogsindustriella forskningen innefattas inte i begreppet skoglig forskning.

De bidrag som staten f. n. lämnar till den skogligen forskningen utgörs i första hand av anslagen till skogshögskolan. Högskolan har under 1960-talet genomgått en kraftig upprustning, som grundats på de förslag som 1956 års skogshögskole- och skogsforskningskommitté lade fram i betänkandet »Forskning och högre utbildning på skogsbrukets område» (SOU 1960: 17). Anslagen till högskolans verksamhet som budgetåret 1961/62 uppgick till 5,9 milj. kr. utgör budgetåret 1966/67 ca 13,5 milj. kr. De medel, som i övrigt utgått till skoglig forskning, redovisas i följande tabell (1 000-tal kr.).

	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65
Statens naturvetenskapliga forskningsråd	21	63	32	46	17
Statens tekniska forskningsråd	36	68	10	208	8
Malmfonden	—	—	325	—	400
Norrlandsfonden ¹	—	—	2 285	800	90
Fonden för skoglig forskning	1 430	857	1 067	1 186	1 464
Fonden för skogsvetenskaplig forskning	28	36	47	42	34
Summa	1 515	1 024	3 766	2 282	2 013

¹ Stiftelsen Skogsmekanisering ingår ej.

Jag lämnar i det följande en kort redogörelse för de fonder, forskningsråd m. fl. organ som ger bidrag till skoglig forskning. I flera fall utgår bidrag från dessa även till skogsindustriell forskning.

Fonden för skoglig forskning bildades år 1946. Kungl. Maj:t beslöt att av medel som under budgetåret 1945/46 influtit i prisutjämningsavgifter skulle 11 milj. kr. avsättas till en fond för forskningsändamål. Fonden har därefter erhållit tillskott med 8,5 milj. kr. Fondens behållning utgjorde i maj 1966 14,7 milj. kr., varav dock 3,3 milj. kr. anvisats för utbetalning kommande år. Fonden har till uppgift att stödja sådan forskning av såväl tillämpad som grundläggande karaktär, som avser skogen och dess produkter samt är ägnad att främja skogsnäringsens utveckling och öka dess bärkraft. Den förvaltas av en styrelse om högst tio ledamöter, vilka förordnas av Kungl. Maj:t för högst tre år i sänder. Tre ledamöter förordnas efter förslag av Svenska cellulosaforeningen, Svenska trämasseforeningen, Svenska pappersbruksforeningen och Svenska trävaruexportforeningen. Anslag ur fonden utgår i sådana fall då statsmedel inte beräknas stå till förfogande. I övrigt äger styrelsen fritt disponera fondens avkastning för de angivna ändamålen ävensom för bestridande av kostnader i samband med förvaltning av fonden. Förutom avkastningen av fondmedlen har styrelsen möjlighet att använda fondens kapitalmedel till den del dessa överstiger 8 milj. kr. Fonden har under senare år utdelat mellan 1 och 2 milj. kr. årligen. Bidragen har främst avsett växtförädling och genetik, avverknings- och transportfrågor samt laboratorielokaler.

Fonden för skogsvetenskaplig forskning har tillkommit genom insamling av privata medel. Den har till uppgift att stödja forskning rörande skogliga förhållanden. Förvaltningen handhas av en styrelse med representanter för skogshögskolan, det praktiska skogsbruket och skogsindustrin. Fonden utdelar som regel mellan 35 000 och 45 000 kr. per år företrädesvis till grundläggande skogsbiologisk forskning samt till kongressresor o. d.

Malmfonden och Norrlandsfonden. Dessa fonder tillkom genom statsmakternas beslut år 1961 enligt vilket en del av statens vinst av malmbrytningen vid LKAB:s gruvor skulle avsättas till en fond för statligt stöd till utvecklings- och forskningsarbete inom näringslivet med särskilt beaktande av förhållandena i norra Sverige. Malmfonden tilldelades 10 milj. kr. per år och Norrlandsfonden 15 milj. kr. per år under en femårsperiod. Denna medelstilldelning har förlängts för ytterligare en femårsperiod.

Malmfonden skall stödja forsknings- och utvecklingsarbete, främst inom naturvetenskap och teknik som har omedelbar industriell inriktning eller som med hänsyn till sin omfattning eller karaktär normalt inte anses tillhöra vederbörande statliga forskningsråds verksamhetsområde. Formerna för fondens stöd är bidrag med eller utan återbetalningsskyldighet samt förlustgarantier. För forskning och utvecklingsarbete som sker i samarbete med

företag skall bidragen vara förknippade med återbetalningsskyldighet inkl. marknadsmässig ränta. Av de bidrag fonden hittills utdelat har ungefär en tredjedel gått till resp. grundforskning, tillämpad forskning och industriellt utvecklingsarbete. Teknisk forskning och utvecklingsarbete har erhållit de största bidragen men även skoglig forskning har kommit i fråga i viss utsträckning.

Norrlandsfonden har till ändamål att främja näringslivets framtida utveckling i Norrland, främst i Norrbottens län. Fonden har bildat Stiftelsen Skogsmekanisering som har till uppgift att stödja en ändamålsenlig mekanisering av det norrländska skogsbruket. Fonden har även på andra sätt bidragit till främjande av den skogliga forskningen. Skogshögskolan har erhållit bidrag med 1 milj. kr. för inredning och utrustning av en fytotron och fonden har vidare lämnat bidrag till skogliga föröyrngningsförsök i nord-svenska höjdlägen och till skogsteknisk forskning.

St a t e n s n a t u r v e t e n s k a p l i g a f o r s k n i n g s r å d bildades år 1946. Rådet har till uppgift att understödja den grundläggande naturvetenskapliga forskningen. Rådet skall bl.a. befordra samverkan mellan forskningen inom rådets område och angränsande discipliner. Rådet äger att bevilja anslag till institutioner och enskilda forskare för inköp av instrument eller annan materiel, för avlönande av vetenskapligt eller annat biträde, för täckande av kostnader förorsakade av forskningsarbetet eller för säkerställande av forskarnas utkomst. Rådet består av ordförande och ytterligare elva ledamöter. Två ledamöter, representerande naturvetenskaplig eller teknisk forskning utanför universitets- och högskoleväsendet samt medicinsk forskning som angränsar till naturvetenskapen, utses av Kungl. Maj:t. Fem ledamöter utses genom val av de matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna vid universiteten, Vetenskapsakademien och lärarkollegierna vid de tekniska högskolorna. Övriga fyra ledamöter utses av Kungl. Maj:t efter förslag, som rådet framlägger, sedan de valda ledamöterna har utsetts. Rådet har under senare år beviljat vissa mindre anslag till projekt med anknytning särskilt till skogsbiologisk och skogsekologisk forskning.

St a t e n s t e k n i s k a f o r s k n i n g s r å d bildades år 1943. Rådet har till uppgift att följa den tekniska utvecklingen i stora drag och hålla kontakt med den pågående tekniska forskningen samt stödja och vid behov organisera frivilligt samarbete mellan forskningsintressenter, såväl industrieföretag och andra enskilda organisationer som statliga myndigheter och institutioner. Rådet skall även stödja initiativ till forskning av betydelse för näringslivet och vid behov ta initiativ till främjande av sådan forskning och dess utnyttjande. Rådet består av åtta ledamöter, som förordnas av Kungl. Maj:t. Områden som tekniska forskningsrådet hittills understött är skogsteknisk forskning, skogs-, cellulosa- och pappersteknik, cellulosakokningsteknik, gödslng av skogsmark samt träskyddsforskning.

S k o g s - o c h l a n t b r u k s a k a d e m i e n. En lantbruksakademi in-

stiftades år 1811. Bakgrunden var närmast den svaga ekonomiska situationen inom det svenska jordbruket som ansågs kräva ett centralt organ för lanthushållningen. Under 1800-talet och början av 1900-talet hade akademien en rad administrativa uppgifter. Efter slutet av 1930-talet blev det en allt centralare uppgift i akademins verksamhet att främja forskning på jordbrukets område. År 1945 knöts det nybildade jordbrukets forskningsråd i vissa avseenden till akademien. Genom skogsbrukets snabba frammarsch och växande betydelse beslöt akademien år 1955 att väsentligt utvidga den skogliga verksamheten och antog namnet Skogs- och lantbruksakademien. Akademins ändamål är att med stöd av vetenskap och praktisk erfarenhet verka för det svenska jordbrukets och skogsbrukets samt angränsande näringars utveckling och förkovran. Akademien är organisatoriskt uppdelad på tre avdelningar, nämligen jordbruksavdelningen, skogsavdelningen och allmänna avdelningen. Varje avdelning har 60 ledamöter. Akademien leds av ett kollegium som består av akademins preses, vice preses, ordförandena i de olika avdelningarna och akademins sekreterare samt ytterligare tolv ledamöter. Kanslit står under ledning av sekreteraren. Akademins insatser för forskning har undan för undan växt. Den har för detta ändamål tillförts betydande belopp inte bara genom donationer utan även genom samarbete med andra organ däribland Fonden för skoglig forskning.

Jordbrukets forskningsråd bildades år 1945. Rådet har till uppgift att främja forskningen inom jordbruket, däri inbegripet trädgårdsodling, samt jordbruket nära berörande industrier. Rådet skall därvid bl. a. stödja initiativ till för jordbruket betydelsefull forskning och själv ta initiativ till främjande av forskning. Rådet består av tio ledamöter. Av dessa förordnar Kungl. Maj:t för högst tre år sex ledamöter, därav en att vara rådets ordförande. Tre ledamöter utses av Skogs- och lantbruksakademien likaledes för högst tre år i sänder. Akademins sekreterare är självskriven ledamot av rådet och tjänstgör som dess sekreterare och verkställande ledamot. Forskning och näringsliv inom berörda områden skall vara representerade i rådet. Vid rådets sammanträden äger vidare en representant för lantbruksstyrelsen närvara. Om så är påkallat bör rådet även bereda ledamot av jordbrukets upplysningsnämnd och tekniska forskningsrådet tillfälle att närvara. För upprätthållande av förbindelse med dessa två institutioner skall vidare inom rådet utses en ledamot för vardera institutionen. Rådets kansli är delvis gemensamt med akademins.

Följande organ är verksamma inom skogsträdsförädlingen och skogsbrukets rationalisering.

Föreningen Skogsträdsförädling leder sitt ursprung till 1930-talet. Dess huvudmän är domänstyrelsen, skogsstyrelsen, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund och Skogsindustriernas samarbetsutskott. I föreningens verksamhet ingår att dra upp och i försöksplanteringar

pröva olika skogsträds värde och lämplighet under skilda förhållanden. Vidare skall föreningen medverka vid framställning av förbättrat skogsfrö i fröplantager eller på annat sätt samt bedriva försöksverksamhet rörande fröbehandling och plantuppdragning m. m. Föreningen utövar även konsultativ verksamhet. Föreningens angelägenheter handhas av en centralstyrelse. Verksamheten är organiserad med fyra distrikt, varav tre har egna forskningsstationer i Ekebo i Malmöhus län, Brunnsberg i Värmlands län och Sundmo i Västernorrlands län. Distriktsindelningen sammanhänger med att förutsättningarna för skogsproduktionen växlar starkt inom olika delar av landet och med att serviceverksamheten bedrivs lokalt. Föreningens personal omfattar f. n. 17 tjänstemän, varav åtta med akademisk examen. De sammanlagda kostnaderna belöpte sig år 1965 till 1 455 000 kr. I ersättning för framställning av ympar och annan service uppbar föreningen 394 000 kr. Medlemsavgifterna uppgick till 410 000 kr. Kostnadstäckningen i övrigt erhöles från avkastningen av egna fonder och fastigheter samt av bidrag.

Samarbetsnämnden för skoglig växtförädling och genetik har till uppgift att samordna forskningen på det skogsgenetiska området och utgöra ett för forskning och praktik gemensamt forum för programdiskussioner i samma frågor. Nämnden är sammansatt av representanter för skoglig forskning och administration samt för det praktiska skogsbruket. Under nämndens ledning och delvis i dess egen regi har ett landsomfattande arbete för anläggning av skogsfröplantager kommit till stånd. Samarbetsnämndens plantager har numera övertagits av domänstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna.

Forskningsstiftelsen Skogsarbeten har till huvudmän domänverket, Föreningen Skogsbrukets arbetsgivare samt Skogs- och lantarbetsgivareföreningen. Stiftelsens uppgifter är att genom forskning och försök främja skogsbrukets utveckling beträffande redskap, maskiner och arbetsmetoder. Stiftelsen skall även utföra undersökningar och arbetsstudier, som syftar till att skapa rättvisa grunder för bedömning av arbetssvårigheter hos olika arbeten inom skogsbruket.

Stiftelsen Skogsmekanisering bildades år 1963 av Norrlandsfonden. Stiftelsen har till ändamål att verka för en ändamålsenlig mekanisering av det norrländska skogsbruket och att driva därmed förenlig verksamhet. Det centrala arbetet är s. k. högmekanisering av skogsbruket. Skogshögskolan är huvudman för stiftelsen och utser styrelse. Stiftelsen erhöles från början ett anslag av 1 milj. kr., varjämte Norrlandsfonden förband sig att tillskjuta ytterligare 4 milj. kr.

I fråga om den skogsindustriella forskningen kan nämnas följande. Statens bidrag utgöres i första hand av anslaget till träforskningsinstitutet som för budgetåret 1966/67 uppgår till 2,2 milj. kr. och som avser forskning av

grundläggande karaktär. Tekniska forskningsrådet bidrar med ca 500 000 kr. per år. Malmfonden har under senare år delat ut mellan 200 000 kr. och 1 milj. kr. Fonden för skoglig forskning har även lämnat bidrag till skogsindustrins forskning. Cellulosaindustrins stiftelse för teknisk och skoglig forskning samt utbildning utdelar årligen ca 800 000 kr. Skogsföretagen själva beräknas årligen använda ca 30 milj. kr. för forskning. Den skogsindustriella forskningen beräknas budgetåret 1964/65 ha haft sammanlagt 38 milj. kr. till sitt förfogande.

Utredningen

Allmänna synpunkter

Utredningen framhåller att åtgärder för att främja skogsodlingen och vården av skogen är av sent datum i Norden och blev av verklig betydelse först sedan cellulosaindustrin skapat avsättning för skogsproduktionen. Skogsforskningen är lika ung som det moderna skogsbruket. Det relativt svaga intresse som forskningen rönt ända fram till våra dagar hänger samman med att man har litat på skogens förmåga till självförnyelse. Denna medför dock ofta en otillfredsställande återväxt och den driver inte fram skogen till rätta dimensioner. Forskningen har gripit sig an dessa problem och så småningom bidragit till en starkt förbättrad skogsproduktion. F. n. stiger kravet på ett intensivt och strängt ekonomiskt utnyttjande av våra skogsmarker mycket snabbt. Insatserna för forskningen måste enligt utredningens mening rättas därefter.

Det svenska skogsbruket har, framhåller utredningen, under de senaste tio åren glidit in i en helt ny situation som ytterst hänför sig till näringens starka exportberoende och landsbygdens strukturförändringar. Skogsbrukets avnämare, skogsindustrin, betungas i sin konkurrens med andra exportländer alltmer av råvarukostnaderna, som i sin tur återfaller på skogsbrukets kostnader. En rationalisering har satts in i skogsbruket för att förbättra lönsamheten och skogsbruket befinner sig nu i stark omvandling. Arbetskraften som tidigare utgjorts av deltidsarbetande jordbrukare eller annan tillfällig arbetskraft ersätts exempelvis till stor del av fasta årsarbetare med större kapacitet men också med högre inkomstläge. Trots den hårdnande konkurrensen på exportmarknaden anser utredningen att man inte behöver hysa oro för det svenska skogsbrukets framtid, eftersom prognoserna för efterfrågan på skogsprodukter visar att utrymme finns för svensk export. Den hittillsvarande utvecklingen tyder på att sådana ersättningsmaterial som plast och järn inte kommer att bryta den nuvarande uppåtgående trenden för konsumtion av pappersvaror och trä. Västeuropa, som är Sveriges dominerande avnämare för skogsindustriprodukter, kom-

mer enligt FAO:s prognoser att behöva importera allt större kvantiteter virke eller virkesprodukter.

Utredningen framhåller att enligt 1965 års långtidsutrednings betänkande »Svensk ekonomi 1966—1970» (SOU 1966: 1) kan knapphet på virke uppkomma för Norrland redan före år 1970. Ökningen av landets virkesproduktion till år 1980 är tillräcklig för att medge en expansionstakt för massa- och pappersindustrin som är omkring 80 % av utvecklingstakten under 1950- och 1960-talen.

Det är sannolikt att i skogsproduktionens långa perspektiv kan knapphet på virke väntas i hela landet, om man räknar med en progressiv utveckling av våra skogsindustrier. Skulle det handelspolitiska läget förhindra en sådan utveckling, kommer sannolikt en betydande efterfrågan på rundvirke att göra sig gällande från kontinenten, vilken i någon mån kan ersätta råvaruleveranserna till vårt lands egna industrier. En hög och ekonomiskt bärkraftig produktion av virke bör under alla omständigheter bli ett mycket betydelsefullt inslag i vårt näringsliv. Utredningen understryker att stora ansträngningar bör göras för att vidmakthålla skogsproduktionens lönsamhet och öka dess volym. För dagen föreligger en rad angelägna praktiska uppgifter för att råda bot på de stora eftersläpningarna inom skogsvården. Vid sidan av detta måste successivt förbättrade skogsvårdsmetoder genomföras. Ökad produktion med genetiskt fullvärdigare material är en arbetslinje. En annan är förbättring av skogsmarkernas produktionsförutsättningar. Inte obetydliga produktionsvinster kan åstadkommas med jämnare skogsavkastning genom gödsling av skogsmark och improduktiva torvmarker.

På grund av dessa omständigheter är enligt utredningen det svenska skogsbruket f. n. i större behov av forskningens stöd än kanske någonsin förut. Det gäller de flesta ämnesområden, men utredningen anser att den ekologiska och den ekonomiska skogsforskningen visar de största eftersläpningarna.

Den nuvarande insatsen för forsknings- och utvecklingsarbete i Sverige på det skogliga området — vari inte innefattas den skogsindustriella forskningen — kan enligt utredningen uppskattas till ca 0,5 % av bruttoproduktionsvärdet för skogsbruket. Motsvarande andel är för jordbrukets del ca 1 %. Det totala forsknings- och utvecklingsarbetet i landet uppgår till ca 1,3 % av bruttonationalprodukten. Forskningsinsatsen inom det skogliga området är följaktligen betydligt lägre än den genomsnittliga totala forskningsinsatsen i landet. Ett liknande förhållande kan konstateras i fråga om industriforskningen. För industrins del torde i genomsnitt ca 1,4 % av bruttointäkten satsas på forskning och utvecklingsarbete. Motsvarande siffra för skogsindustrin torde vara ca 0,5 %.

Utredningen diskuterar olika former för samverkan mellan forskning

och praktisk verksamhet inom skogsområdet. Med hänsyn till sättet för forskningens bedrivande delar utredningen upp forskningen i fem grupper, varvid ämnena vid skogshögskolan begagnas för att beteckna områdenas innehåll.

Primär skoglig produktion. Till denna grupp hänförs skoglig marklära, skogsekologi, skögsgenetik, skogsföryngring, skogsproduktion, skogsskötsel, skogsbotanik, skogsentomologi och skoglig vertebratekologi. Forskningsmetodiken inom gruppen innebär att forskarna anlägger försöksserier inom skogshögskolans försöksområden men också hos skogsägarna. Försöksytorna är spridda till alla landsdelar och belyser för olika trädarter och provenienser resultaten under skilda klimat- och markförhållanden. Försöken registrerar ofta utvecklingsförloppen under mycket långa perioder. Utmärkande för denna grupp liksom för den följande gruppen är att verksamheten och utvecklingen präglas av en arbetsgemenskap mellan forskning och praktik som knappast har någon motsvarighet inom skogsforskningen i övrigt. Ämnesområdena i gruppen utgör sedan gammalt kärnan av vad som avses med skogsforskning. Utredningen betraktar statens roll som huvudintressent i denna forskning, som i regel är mycket långsiktig, som självklar. Men även intressegemenskapen med det praktiska skogsbruket är påtaglig på grund av att forskningen är nära förenad med rena produktionsinsatser som hör det praktiska skogsbruket till. Skogsbruket har på skogs-trädsförädlingens område sedan länge bedrivit en egen forsknings- och försöksverksamhet.

Utredningen går närmare in på den verksamhet som bedrivs för att förbättra skogsmark. Utredningen anför att skogsmarker av alla slag i flera avseenden skiljer sig väsentligt från den odlade jorden. Visserligen är de grundläggande kemiska, fysikaliska och biologiska processerna i marken i många fall desamma, men både kvalitativa och kvantitativa skillnader föreligger. Även om den ökande skogsgödslingen innebär ett visst styrande av markprocesserna i skogen i samma mening som på åkern, kan man enligt utredningen aldrig komma dithän att man kan underlåta att beakta skogsskötselns särdrag.

Forskningen rörande skoglig mark påbörjades på 1920-talet. Efter andra världskriget har allt flera undersökningar och studier kommit till stånd vid skogshögskolans institution för växtekologi och marklära. Nya forskningsmetoder har introducerats och förutsättningarna för en stark utveckling bedömer utredningen vara mycket goda. Det praktiska skogsbruket har intill de senaste åren ägnat föga uppmärksamhet åt möjligheterna att förbättra skogsproduktionen genom gödsling. Inför en kärvare utveckling av skogsbrukets marknadsförhållanden har skogsgödslingen snabbt blivit aktuell.

Gödslingsåtgärderna har hittills tagit sikte på två typfall, nämligen dels gödsling av dikade torvmarker som i regel har ett skogsbestånd som lider av

näringsbrist, dels gödsling av äldre skog på fastmark där man kan vinna en värdefull marginalproduktion. Gödslingsförfarandet öppnar enligt utredningens mening mycket vidare vyer. Principiellt bör gödsling i regel vara lönande för att förlänga den högsta avkastningsperioden i ett skogsbestånds liv. Gödsling kan sannolikt i viss mån med ekonomisk fördel ersätta gallring, vilket kan bli betydelsefullt i ett högrationaliserat skogsbruk. Förkortning av omloppstiderna ligger inom räckhåll och en utjämning av skogsbrukets på grund av skogarnas åldersfördelning ojämna avkastning förefaller möjlig. Betydande arealer av den åkermark, som beräknas övergå från jordbruket till skogsbruket, fordrar dessutom gödslingsåtgärder av varierande slag, om en snabb produktion av skog skall kunna åstadkommas. Slutligen nämner utredningen att det allt starkare kravet på låga kostnader för virkets tillvaratagande är ett allvarligt hot mot de lågproducerande markernas lönsamhet. Gödsling kan rädda dem åt skogsbruket.

Skogsgödslingen i Sverige omfattade år 1962 5 000 ha och år 1964 14 000 ha skogsmark. Omfattningen beräknas år 1966 till 100 000 ha. Frågan om en effektiv förmedling av skogshögskolans forskningsresultat i fråga om skogsgödsling har blivit aktuell. Utredningen framhåller att risker föreligger för felaktig gödsling och att det är angeläget att skogsbruket snabbt får studera forskningsresultaten och tillgodogöra sig dem.

Utredningen föreslår att staten och skogsbruket gemensamt inrättar ett institut med huvudsaklig uppgift att bedriva forskning och praktisk serviceverksamhet som avser skogsträdförädling och förbättring av skogsmark.

Skogsbrukets arbetsprocesser. Till denna grupp hänförs skogsteknik I och II. Forskningsarbetet på detta område omfattar grundläggande studier av arbetsmetoder, människans och maskinens insatser i arbetet samt utvecklingen mot alltmer högrationaliserad metodik där kostnadskalkylering, driftplanläggning och driftkontroll är av stor betydelse. Ett nära samarbete föreligger här mellan skogsbruket och mekaniska verkstäder. Forskningsstiftelsen Skogsarbetens och Stiftelsen Skogsmekaniserings verksamhet faller inom detta område. Utredningen framhåller att man här rör sig på ett område där forskning och praktik måste gå hand i hand.

Utredningen är tveksam beträffande formerna för statens stödverksamhet inom området. Utredningen utgår från att skogshögskolans institutioner får en kraftig förstärkning. Utredningen anser inte att forskningsfältet bör tas med i arbetsuppgifterna för nyssnämnda delstatliga institut. Enligt utredningens mening kan dock nya former för samverkan mellan staten och skogsbruket snart aktualiseras.

Virket, dess beskaffenhet och vård. Till denna grupp hänförs virkeslära. Detta område omfattar virket, dess byggnad och egenskaper och hur egenkaperna påverkas av sättet för avverkning och transport m. m. Forskningen har starka anknytningar till driften inom skogsbruket och till flott-

ningen. Institutionen för virkeslära vid skogshögskolan utför i stor omfattning undersöknings- och utredningsarbeten för skogsbrukets räkning.

Skogstaxering, mätninglära och kalkylteknik. Till denna grupp hänförs skogstaxering, skogsuppskattning och skogsindelning samt skoglig matematisk statistik. Verksamheten inom området förutsätter goda förbindelser och kontakter mellan forskare och skogsägare. Skogshögskolans institution för skogstaxering som svarar för riksskogstaxeringen fungerar i vissa avseenden som ett serviceorgan för skogsbruket.

Skogsekonomi. Till gruppen hänförs skogsekonomi samt skoglig planering och driftkontroll.

Utredningen tar i detta sammanhang upp frågan om forskningen rörande skogsbrukets strukturfrågor, arronderingsprocesser och driftplanering. Den nya strukturpolitik som nu slår igenom för skogsbruket måste nämligen vägledas av bättre kunskaper om de ekonomiska grundbetingelserna. Ämnesgrupperna erbjuder vid skogshögskolan en mycket splittrad bild och endast obetydliga resurser står till förfogande för högskolans arbeten. Inom Skogs- och lantbruksakademien samt tekniska högskolans i Stockholm institution för fastighetsteknik bedrivs forskningsarbeten inom området.

Även om en djupare bearbetning av skogsbrukets strukturfrågor är mycket angelägen, bör man enligt utredningens mening pröva sig fram vid en förstärkning av forskningen. Utredningen anser det sannolikt att skogshögskolan i första hand måste tillföras nya resurser. Området ligger inte väl till för ett branschforskningsinstitut av den typ som utredningen föreslår. Ett nytt skogligt forskningsråd bör i stället ges ansvaret för en utbyggnad.

Utredningen föreslår i övrigt inga nya former för samverkan mellan stat och näringsliv på skogsforskningens områden. Statligt stöd vid sidan av skogshögskolans anslag bör prövas som bidrag i vanlig ordning från ett blivande forskningsråd.

Inrättande av ett forskningsrådsorgan för skoglig forskning

Utredningen framhåller att nuvarande skede av stark vetenskaplig expansion har ställt krav på en rörlig och flexibel organisation som snabbt kan möta uppdykande anslagsbehov och själv initiera vetenskapliga projekt. Forskningsråden har ansetts vara de organ som bäst motsvarar dessa krav. Genom sin stora frihet att disponera över anslagen har forskningsråden fått en prioriterande funktion av stor betydelse framför allt för grundforskningens utveckling. Som ett tecken på förtroendet för rådets effektivitet får enligt utredningen betraktas den jämförelsevis kraftiga ökningen, som rådets anslagsmedel undergått och som senare år uppgått till ca 20 % för varje år.

Utredningen erinrar om att flera förslag väckts i syfte att bilda nya forsk-

ningsråd. Rymdforskning, naturresursforskning, transportforskning och skoglig forskning anförs som exempel på områden där sådana förslag kommit fram. Kritiska synpunkter har emellertid å andra sidan förts fram mot det relativt stora antalet forskningsråd vi redan har. En koncentration av de nuvarande forskningsråden till ett färre antal har därvid diskuterats. Utredningen påpekar att detta företrädesvis gällt rådsorganisationen för den grundläggande forskningen. Inom den tillämpade forskningen är situationen en annan. Denna forskning motiveras av behov inom olika samhällssektorer och ekonomiska näringar. Beslut om stöd till olika projekt måste ta hänsyn inte bara till vederbörande projekts rent vetenskapliga intresse utan även till de praktiska behoven. För stödet till sådan forskning kan man enligt utredningen tänka sig flera olika organisationsformer. Ett alternativ är ett forskningsråd.

Genom sin anknytning till skogsbruket utgör den skogliga forskningen enligt utredningen ett från behovssynpunkt relativt homogent forskningsfält. De vetenskapliga projekten måste bedömas med hänsyn till möjligheterna att främja utvecklingen inom skogsbruket. Ett självständigt organ bör svara för medelsdispositionen och de övriga uppgifter som ankommer på en rådsorganisation för skoglig forskning. Utredningen understryker, att det föreligger ett växande behov av ekonomiska och personella resurser för den skogliga forskningen. Betydande belopp utgår redan till skogliga och skogsindustriella forsknings- och utvecklingsändamål från en rad både statliga och enskilda organ. I förhållande till skogsnäringsens sammanlagda produktionsvärde är dock den skogliga forskningen av relativt liten omfattning. De befintliga resurserna för forskning är dessutom i organisatoriskt avseende alltför splittrade. Samtliga organ som beviljar bidrag till skoglig forskning arbetar antingen inom en begränsad sektor av det skogliga området eller svarar för stöd även till annan än skoglig forskning. Det är därför enligt utredningens mening uppenbart, att det f. n. föreligger behov av ett statligt organ med tillräckliga resurser för att effektivt kunna samordna och stödja skogliga forskningsprojekt och själv ta initiativ inom såväl grundläggande som tillämpad forskning.

Utredningen har övervägt två alternativ när det gäller organisationen av den skogliga forskningen, nämligen antingen att ett särskilt skogligt forskningsråd inrättas eller att den skogliga forskningen samordnas med ett befintligt forskningsråd. Särskilt från skogligt håll har kraftigt understrukits betydelsen av ett forskningsorgan som odelat kan inrikta sin verksamhet på att samordna och stödja den skogliga forskningen. Den direkta kontakten i sakfrågor med något annat forskningsområde, såsom exempelvis jordbrukets, är inte så stark att ett gemensamt råd är motiverat.

Utredningen kommer emellertid fram till att ett särskilt skogligt forskningsråd av flera skäl framstår som mindre fördelaktigt. Gränserna mellan de vetenskapliga disciplinerna tenderar att bli allt mer diffusa. Nya forskningsområden av tvärvetenskaplig karaktär växer fram. Olika ämnesom-

råden blir härigenom beroende av varandra. Detta talar mot att forskningsstödet splittras på många små organ.

Om den skogliga forskningen läggs under ett befintligt forskningsråd kan enligt utredningen flera alternativ väljas. Den skogliga forskningen har starkt samband med den tekniska och naturvetenskapliga forskningen. Sambandet torde vara starkast med det tekniska forskningsrådet som svarar för en väsentlig del av stödet till den skogstekniska och skogsindustriella forskningen. Rådets arbetsfält omspannar dock nästan uteslutande den tillämpade tekniska forskningen, varför en anknytning av den skogliga forskningen i sin helhet till detta råd är onaturlig. Det naturvetenskapliga forskningsrådet är till största delen inriktat på grundforskning, som skall understödjas från strikt vetenskapliga kriterier. Rådsbidragen till skoglig forskning har varit av mindre omfattning. En anknytning av den målinriktade skogliga forskningen till detta råd ter sig därför olämpligt.

Ett infogande av den skogliga forskningen i jordbrukets forskningsråd anser utredningen vara naturligare, även om det sakliga sambandet mellan skogs- och jordbruksforskning inte är särskilt framträdande. Skälen ligger främst på ett annat plan. De båda forskningsområdena är likartade genom att grundforskning, målforskning och utvecklingsarbete intimt hänger samman inom båda. Forskningsområdena sammanfaller också med två näringsgrenar, mellan vilka kontakterna är omfattande, särskilt under pågående strukturomvandling. En samordning av skogs- och jordbruksforskningen inom en organisatorisk enhet har även många administrativa och organisatoriska fördelar.

Ett betydelsefullt villkor för en samordning bör enligt utredningen vara att den skogliga forskningen får egen ledning och att verksamheten även i övrigt kan fungera självständigt i förhållande till speciella jordbruksintressen.

Utredningen föreslår att ett gemensamt forskningsråd inrättas för skoglig forskning och jordbruksforskning. Rådet bör kallas statens råd för skogs- och jordbruksforskning. Rådet bör delas upp på två sektioner, en för den skogliga forskningen och en för jordbruksforskningen.

Det nuvarande verksamhetsområdet för jordbrukets forskningsråd anser utredningen böra föras över till jordbrukssektionen i det nya rådet.

Verksamhetsområdet för den skogliga sektionen bör enligt utredningen omfatta alla grenar av den skogliga produktionsforskningen, såsom skogsbotanik, skogsekologi, skogsgenetik, skogsförnygring, produktionsutveckling m. m. Detsamma gäller sådana områden som näringsstruktur och driftplanläggning inom skogsbruket, skogstaxering, mättnings- och värderingslära, kalkylteknik, skogsekonomi, arbetsfysiologi.

Den grundläggande forskning på vilken den skogliga forskningen till större delen bygger understöds nu av naturvetenskapliga forskningsrådet, som i någon mån också bidrar till den tillämpade forskningen. Med detta råd

bör rådet för skogs- och jordbruksforskning hålla en fortlöpande kontakt. En svår fråga är enligt utredningen gränsdragningen mellan den skogliga sektionen och tekniska forskningsrådet. Det finns nämligen flera gränsområden mellan skoglig forskning och teknisk forskning. Det viktigaste är skogsbrukets arbetsprocesser, främst skogsavverkning och transport av virke. Detta anser utredningen utan tvekan vara ett skogligt forskningsområde men det är samtidigt starkt beroende av den allmänna tekniska forskningsutvecklingen. Tekniska forskningsrådet har hittills i inte oväsentlig omfattning stött forskning inom skogsteknik. Rådet bör enligt utredningen även i fortsättningen vara oförhindrat att ta upp projekt inom området, eftersom det i många fall blir svårt att klart förutse ett tekniskt forskningsprojekts betydelse för en speciell sektor. Resultat inom den tekniska forskningen visar sig ofta leda till praktiska användningsmöjligheter inom flera områden.

Den skogsindustriella forskningen bör enligt utredningen inte falla inom det nya forskningsrådets uppgifter. Skogsbrukets och skogsindustrins verksamhetsområden griper på flera sätt in i varandra men inom en verksamhet som väsentligen skall tjäna skogsbruket måste den skogsindustriella forskningen alltid vara relativt obetydlig. Ett särskilt skäl för att inte ta med den skogsindustriella forskningen inom det föreslagna rådets verksamhetsområde är att denna redan får betydande stöd från ett flertal olika organ.

Vid medelstildelningen till de båda sektionerna i det föreslagna forskningsrådet bör sektionernas medel hållas åtskilda. Att sammanföra medlen skulle nämligen hämma utvecklingen på båda områdena. Normalt äger inte heller forskare inom jordbrukets resp. skogsbrukets område den översikt över båda sektorerna, som gör dem kompetenta att bedöma forskningsbehoven och de enskilda forskningsprojekten inom båda fälten. Vidare avses Fondens för skoglig forskning nuvarande medel bli underställda den skogliga sektionen inom forskningsrådet. Dessa medel är reserverade utslutande för skogliga forskningsändamål.

När det gäller forskning rörande skogsvägar bör det ankomma på den skogliga sektionen att svara för att erforderliga forskningsinsatser kommer till stånd och att medel ställs till förfogande. Denna forskning faller dock även under det tekniska forskningsrådet.

Separata medel för rådets båda sektioner förutsätter att fördelningen av anslagsmedel i regel ankommer på resp. sektion. En samordning av sektionernas beslut är därför enligt utredningen nödvändig endast då det är fråga om bedömning av forskningsprojekt som ompänner båda sektionernas arbetsområden.

I fråga om sammansättningen av rådet för skogs- och jordbruksforskning föreslår utredningen en gemensam ordförande samt nio ledamöter i övrigt inom varje sektion. Antalet överensstämmer med vad som f. n. gäller för

jordbrukets forskningsråd. Ledamöterna bör utses bland såväl forskare som företrädare för den praktiska verksamheten inom resp. område.

Ledamöterna i den skogligen sektionen bör enligt utredningens mening utses av Kungl. Maj:t. Sex ledamöter bör vara företrädare för olika skogsvetenskapliga arbetsfält. De övriga tre bör representera det praktiska skogsbruket och utses efter förslag av domänstyrelsen, Skogsindustriernas samarbetsutskott och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund. En representant för skogsstyrelsen bör äga närvara vid sammanträdena. Vid behov bör även tillkallas företrädare för de naturvetenskapliga och tekniska forskningsråden.

Jordbrukssektionens samtliga ledamöter bör enligt utredningen utses av Kungl. Maj:t. Skogs- och lantbruksakademiens nuvarande rätt att utse tre ledamöter bör alltså falla bort. Sex ledamöter bör företräda jordbruks- och trädgårdsvetenskaperna och tre det praktiska jordbruket och trädgårdsnäringen. De tre sistnämnda bör utses efter förslag av resp. Riksförbundet Landsbygdens folk, Sveriges lantbruksförbund och Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund.

Den nuvarande bestämmelsen om rätt för representant för lantbruksstyrelsen att närvara vid sammanträden i jordbrukets forskningsråd bör bibehållas inom sektionen för jordbruksforskning.

Sedan annan ledamot än ordförande innehåft förordnande under två perioder, bör han inte förordnas på nytt.

Enligt utredningen är det viktigt att ett fortlöpande samråd äger rum mellan den skogligen sektionen och det tekniska forskningsrådet samt mellan jordbrukssektionen och de medicinska och naturvetenskapliga forskningsråden.

Utredningen föreslår, att varje sektion bland ledamöterna utser en verkställande ledamot med uppgift att i samråd med sektionens sekreterare bereda ansökningar om anslag, föredra ärenden inför sektionen samt verka för att sektionen tar initiativ till ny forskning. Systemet med en verkställande ledamot stämmer överens med den ordning, som f. n. råder inom jordbrukets forskningsråd, där Skogs- och lantbruksakademiens sekreterare även är rådets självskrivne sekreterare och verkställande ledamot. Det nya rådets huvudsekreterare bör i anslutning till denna praxis utses till verkställande ledamot i den sektion, som hör till hans kompetensområde.

Utredningen föreslår, att det självskrivna ledamotskapet i forskningsrådet för akademiens sekreterare upphör. Normalt bör dock sekreteraren ingå som ledamot i den av rådets sektioner, inom vars område han är verksam. Han bör även tjänstgöra som verkställande ledamot i den sektion, i vilken han ingår.

Samordning mellan sektionerna bör enligt utredningen ske genom gemensam ordförande och huvudsekreterare samt gemensamt kansli.

Ordföranden föreslås sålunda bli gemensam för rådets båda sektioner och

bör utses av Kungl. Maj:t. Forskningsrådets sekretariat föreslås av utredningen bestå av dels en sekreterare, som är gemensam för sektionerna och chef för rådets kansli, dels två sektionssekreterare, en för vardera sektionen.

För att säkra ett effektivt samarbete mellan Skogs- och lantbruksakademien och forskningsrådet samt mellan rådets båda sektioner föreslår utredningen att akademins sekreterare blir självskriven huvudsekreterare och chef för rådets kansli. Tillsammans med ordföranden bör huvudsekreteraren svara för samordningen inom rådet och särskilt bevaka tvärvetenskapliga forskningsprojekt som kräver gemensam behandling av rådets sektioner. Sektionssekreterarna bör ha till uppgift att tillsammans med verkställande ledamoten i resp. sektion samt sekreteraren i rådet bereda sektionens ärenden och svara för föredragningar m. m. De bör utses av resp. sektion.

Utredningen framhåller att sektionerna bör kunna ge uppdrag åt en eller flera ledamöter att bereda och även handlägga vissa frågor, som sektionen överlämnar.

Utredningen har hållit överläggningar med skogsindustrins branschföreningar, som i flera sammanhang medverkat vid tillkomsten av Fonden för skoglig forskning. I anslutning till nämnda överläggningar har de fyra föreningarna — Svenska cellulosa-föreningen, Svenska trämasseföreningen, Svenska pappersbruksförbundet och Svenska trävaruexportföreningen — i skrivelse till utredningsmannen meddelat att, om statsmakterna beslutar bilda ett forskningsråd eller sektion av ett forskningsråd för skoglig forskning, är föreningarna beredda att godkänna att ifrågavarande fond ställs under förvaltning av det forskningsråd eller den sektion av ett forskningsråd som inrättas samt att fonden avvecklas genom utdelning av forskningsstöd under en period, som inte bör understiga tio år. Föreningen hemställer att minst en av ledamöterna i rådet eller sektionen skall utses efter förslag av Skogsindustriernas samarbetsutskott.

Utredningen finner det rationellt att de medel som återstår i fonden för skoglig forskning och de statsmedel som forskningsrådet kommer att förfoga över förvaltas gemensamt av forskningsrådet. Fondmedlen bör fördelas under en lämplig period. Branschföreningarnas intresse av att medlen med sin friare dispositionsrätt står till förfogande under en ej alltför kort period bör enligt utredningen respekteras. Fondmedlen blir i sin helhet förbrukade, om årligen under tio år ett belopp av ca 1,5 milj. kr. disponeras. Den erforderliga tilldelningen av statsmedel kan vid sådant förhållande minskas i motsvarande mån. Under förutsättning att fondmedlen disponeras på detta sätt beräknar utredningen, att de statliga anslagen till den skogliga sektionen inom det föreslagna forskningsrådet bör, uttryckt i oförändrat penningvärde, uppgå till följande belopp (milj. kr.).

1967/68	1968/69	1969/70	1970/71	1971/72
1,5	2,5	3,5	4,5	5,5

Härigenom kommer den skogliga sektionen att totalt disponera följande belopp.

1967/68	1968/69	1969/70	1970/71	1971/72
3,0	4,0	5,0	6,0	7,0

Beträffande administrationen föreslår utredningen att den samordning i fråga om lokaler m. m. som nu finns mellan akademien och jordbrukets forskningsråd, bör gälla även för rådet för skogs- och jordbruksforskning.

Kostnaderna för rådet beräknar utredningen för budgetåret 1967/68 till 295 000 kr. Av beloppet utgör arvoden 45 000 kr., avlöningar 174 000 kr., omkostnader 46 000 kr. samt engångsanskaffning av kontorsmateriel 30 000 kr.

En årlig förvaltningsersättning för fonden för skoglig forskning bör erläggas av fonden till forskningsrådet med 30 000 kr. per år. Anslagsbehovet för budgetåret 1967/68 kan därigenom beräknas till 265 000 kr.

Inrättande av ett forsknings- och serviceinstitut

Mot bakgrund av vad tidigare anförts rörande samarbete mellan staten och skogsbruket inom området primär skoglig produktion föreslår utredningen att staten och skogsbrukets företrädare gemensamt inrättar ett institut för vetenskaplig och praktisk verksamhet rörande dels skogsträdsförädling samt olika trädslags, proveniensers och förädlade arters användning vid skogsodling och planläggning, dels gödning av skogsmark. Utredningen föreslår att det benämns Institutet för virkesproduktion. Skogsträdsförädlingen bör delas upp i tre undergrupper, nämligen dels skogsfröplantager som innefattar allt med skogsfröplantagerna sammanhängande arbete av såväl forsknings- och försöksnatur som av praktisk art, dels forsknings- och försöksarbete som ej tillhör plantageverksamheten och som omfattar proveniensfrågor, skogsodlingsteknik m. m., dels ock praktisk verksamhet som ej tillhör plantageverksamheten men som innebär allmän och enskild service och rådgivning. Institutet bör överta den verksamhet på skogsträdsförädlingens område som Föreningen Skogsträdsförädling nu bedriver.

Inom skogsträdsförädlingen bör arbetet i första hand koncentreras på plantagernas komplettering och skötsel samt avkommeprövningen för plus-träden i plantagerna. Proveniensfrågorna anser utredningen likaså betydelsefulla för skogsbruket. Arbetet bör enligt utredningen ske i nära samarbete med skogshögskolan.

Skogsgödning har inte ingått i Föreningen Skogsträdsförädlings arbetsuppgifter. Institutets uppgift bör vara att i nära samarbete med skogshögskolan planlägga ett riksomfattande försöksnät huvudsakligen omfattande försöksserier som anordnas av skogsvårdsstyrelserna, domänverket, skogs-

bolag eller enskilda skogsägare och deras organisationer. Institutet bör medverka vid utläggning och kontroll av försöksytor samt vid bearbetning av resultaten. Vid behov kan institutet självt anlägga försöksytor i kompletterande syfte. Institutet bör på sådant sätt kunna så småningom förskilda trakter, boniteter, trädslag och åldrar kartlägga skogsgödslings förutsättningar. Därigenom skapas grunden för den upplysnings- och rådgivningsverksamhet som är avsedd att successivt byggas upp vid institutet.

Enligt utredningen bör Föreningen Skogsträdsförädling bilda en stiftelse som tillsammans med staten skall vara huvudman för institutet. Föreningen bör kvarstå som stödorgan och bidra till institutets inrättande och drift. Ledningen för institutet föreslår utredningen utformad enligt för branschforskningsinstituterna allmänt tillämpade regler. Styrelsen bör bestå av ordförande och åtta övriga ledamöter. Ordföranden och tre andra ledamöter, representerande med institutet sammanhängande forskningsintressen, bör utses av Kungl. Maj:t. Två av dem bör utses efter förslag av skogshögskolan. Övriga fem ledamöter bör utses av stiftelsen.

Föreningen Skogsträdsförädlings verksamhet är f. n. uppdelad på fyra distrikt, varav tre disponerar egna försöksstationer. Betydelsen av lokal försöksverksamhet och rådgivning är stor. Försöksstationerna bör därför enligt utredningens mening bestå i den nya organisationen och bör ställas till institutets förfogande mot avgift. Utredningen finner för sin del att den starka förankring hos det praktiska skogsbruket som distriktsindelningen medför bör behållas varvid de lokala organens befogenheter dock bör omprövas.

Genom donationer från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse och Fonden för skoglig forskning på vardera 0,7 milj. kr. för en tillbyggnad vid skogshögskolans genetiska institution avses lokaler kunna erhållas för institutionen och Föreningen Skogsträdsförädling. Donationerna avses bli överlämnade till staten med villkoret att vissa lokaler ställs till föreningens förfogande. De för föreningen avsedda lokalerna avses vid inrättande av det delstatliga institutet av föreningen ställas till institutets förfogande.

Personalen bör utgöras av en chef, en ledare för gödslingsverksamheten, tre försöksledare, två assistenter, teknisk personal samt två biträden eller sammanlagt 15 personer. Inom varje distrikt bör verksamheten ledas av en föreståndare. Personalen vid distrikten föreslås i övrigt bestå av försöksledare, assistenter och biträden eller sammanlagt 16 personer. Personalen vid institutet föreslås sålunda uppgå totalt till 31 personer.

Sedan flera år föreligger beslut av Föreningens Skogsträdsförädling centralstyrelse om förflyttning av det norra distriktets station från Sundmo till Umeå. Stiftelsen J. C. Kempes minne har ställt i utsikt donation av medel för uppförande på universitetområdet i Umeå av en byggnad avsedd för föreningen och en avdelning av skogshögskolan. Det nya institutets försöksstation avses trädas i föreningens ställe.

Institutets driftkostnader beräknar utredningen efter 1965 års penningvärde till 2 150 000 kr. per år och inkomsterna till 405 000 kr. per år. Löner, resekostnader och sociala utgifter för tjänstemän uppgår till 1 445 000 kr. Arbetarlönerna beräknas till 300 000 kr. Föreningen bör tillskjuta startkapital och garantera ett årligt driftbidrag på 450 000 kr., vilket ungefärligen motsvarar avkastningen av föreningens grundfond på 8 milj. kr. Utredningen räknar med att medlemmarnas bidrag till stiftelsen skall bli ca 580 000 kr. per år under de fem första åren. Staten föreslås bidra med 700 000 kr. per år under nyssnämnda period.

För institutets drift står då till förfogande (405 000 + 450 000 + 580 000 + 700 000 =) 2 135 000 kr. Detta belopp svarar i stort mot årskostnaden. Budgeten beräknar utredningen kunna balanseras på grund av den successiva utbyggnaden av verksamheten och av anslag från forskningsfonder och forskningsråd. Engångsutgifter kommer vidare att uppstå för försöksområden med byggnader samt för redskap, instrument och annan utrustning. Kostnaden beräknas till 420 000 kr., varav staten bör svara för 140 000 kr.

Föreningen Skogsträdsförädlings intresseområde blir enligt utredningens förslag väsentligt utökat, varför en betydligt större anslutning till verksamheten bör komma till stånd. Anslutningen från skogsbolagen är redan nu nära hundra procentig. För övriga allmänna skogsförvaltningar bör kunna påräknas en anslutning av omkring 90 %. Övriga skogsägare beräknas ansluta sig till ca 60 %.

Skoglig forskning och utbildning vid universitetet i Umeå, m. m.

Utredningen framhåller att förutsättningarna för skoglig produktion på mark av likartad beskaffenhet är mycket starkt växlande med hänsyn till nordlig bredd och höjd över havet. Inom södra delarna av landet avkastar skogsbruket i medeltal mellan 5 och 15 skogskubikmeter (m³sk) per ha, i de mellersta mellan 3 och 7 m³sk per ha, i de nordligaste ned till 1 m³sk per ha och i fjällskogarna ännu mindre. Inom de svagaste områdena möter desutom uppdragandet av ny skog ofta mycket stora svårigheter. Att skogsbruket trots de större produktionskostnader som dessa förhållanden medför kunnat nöja sig med de leveranspriser som skogsindustrin betalat sammanhänger med flera omständigheter såsom att transporterna har kunnat ske billigt genom flottning, att det hårdare rationaliserade storskogsbruket dominerar och att skogsindustrin arbetar i stora moderna enheter. Härtill kommer beträffande de västligaste och högst belägna delarna av Norrland att virkespriserna kan betraktas som realisationspriser för ett under långa tider kostnadsfritt ackumulerat virkeslager. När realisationen nu nalkas sitt slut, nödgas industrin antingen betala produktionskostnaderna för nyuppdragen skog eller inrätta sig efter

den krympta produktion som det extensiva skogsbruket i dessa trakter kommer att medföra.

Nyssnämnda situation råder inom stora delar av lappmarkerna, delar av Norrbottens kustland samt de innersta delarna av Västernorrlands, Jämtlands och Kopparbergs län. Förhållandet är särskilt markant i de översta höjdlägena och föranledde domänstyrelsen att år 1952 dra upp en s. k. skogsodlingsgräns på statens marker. Ovanför denna inställdes praktiskt taget allt skogsbruk tills vidare. Beslutet grundades bl. a. på att man för dessa områden ägde otillfredsställande kunskap om skogsförnyelse och skogsproduktion. Domänstyrelsen har vid kontroller konstaterat att förutsättningar för ett produktivt skogsbruk alltjämt i huvudsak inte föreligger inom dessa områden. I andra sammanhang räknar man dock med avverkning ovan skogsodlingsgränsen. Man utgår då från en snabb lösning av förnyelseproblemen för skogen och starkt sänkta anspråk på produktionsresultatet. Förnyelsen av skogarna ovanför skogsodlingsgränsen erbjuder dock ett ytterst svårbemästrat problemkomplex. Det ligger en stor fara i att kortsiktiga lokalintressen manar fram en överdriven optimism, som i det långa loppet tillfogar landsdelen ekonomiska skador. Det är därför enligt utredningen ytterst angeläget att intensifiera förnyingsforskningen inom dessa fjällskogsområden.

De nämnda forskningsproblemen är av betydelse ej endast för de skogsmarker som är belägna mellan skogsodlingsgränsen samt kalfjället och tundran. Även betydande områden nedanför denna gräns utmärks av förnyingsringssvårigheter, som medför stora kostnader och svag lönsamhet. De nämnda svårigheterna får enligt utredningens mening inte undanskymmas att den övervägande delen av Norrlands skogsmarker lämpar sig väl för en lönsam skogsproduktion. På grund av den ojämna åldersklassfördelningen beräknas virkesavkastningen övergångsvis sjunka kring slutet av 1900-talet. Goda förutsättningar finns dock för ytterligare ökad skogsproduktion inom de bättre belägna delarna av Norrland. Då Norrlands näringsliv i särskild grad är beroende av skogarnas avkastning finner utredningen det angeläget att stärka de skogliga forskningsinsatserna där.

Skogsbruket inom övre Norrland har svårlösta ekonomiska problem som saknar motsvarighet inom övriga landsdelar, då de ofta rör frågan om skogsbrukets berättigande över huvud taget. Även på detta område är forskningen svagt utvecklad.

Utredningen understryker, att skogsforskningen hittills utträttat beaktansvärda insatser för produktionen i norrländska skogsområden. Man blev ganska tidigt medveten om de särskilda bristerna i kunskaperna beträffande Norrland. Under åren 1916—1939 arbetade inom statens skogsforskningsinstitut en särskild avdelning för förnyingsförsök i Norrland. Skogsavdelningen vid institutet lade under 1940- och 1950-talen fram åtskilliga betydelsefulla resultat i norrländska skogsproduktionsfrågor. Föreningen

Skogsträdsförädlings försöksstation i Norrland har i hög grad bidragit till ökad kännedom om skogliga föryngringsfrågor. Domänverket och de större enskilda skogsföretagen har också svarat för en omfattande praktisk försöksverksamhet. År 1962 ställde Norrlandsfonden ca 1 milj. kr. till skogshögskolans förfogande för forskning och försök rörande föryngringsarbetet i inlandets höjdlägen. Studier över de markklimatiska förhållandena har kommit igång och givit vissa preliminära resultat. Skogsfröplantager är under uppbyggnad och proveniensförsök med tall och gran har gett goda resultat. Fonden har därefter ställt ytterligare ett belopp av 1,6 milj. kr. till förfogande för undersökningar rörande de norrländska föryngringsfrågorna. Inom fack- och forskningskretsar är man sålunda starkt medveten om att det är betydelsefullt att stärka resurserna i Norrland för skogsforskning.

Den förstärkning av den skogliga forskningens resurser som ett genomförande av utredningens förslag medför kan inte komma till stånd utan att rekryteringen av forskare breddas. Utredningen finner det därför angeläget att även ta upp denna fråga till övervägande. Utredningen framhåller, att begreppet skoglig forskning är sammansatt av en rad komponenter av biologisk, teknisk och ekonomisk art. Trots detta har den skogsvetenskapliga utbildningen överallt i världen koncentrerats till särskilda institutioner. Detta är betingat av dels att den praktiska yrkesutbildning som lämnas där kräver fast kombination av många olikartade ämnesområden, dels att skogsvetenskapen avser skogens sammansatta miljö. Dessa förhållanden medför att den skogliga forskningen har starka anknytningar till universitet och andra högskolor. Av de akademiska lärarna och forskarna vid skogshögskolan har de flesta erhållit sin grundutbildning vid högskolan men mer än en tredjedel har högre vetenskaplig examen från universitet. Detta förhållande kan delvis sammanhånga med högskolans relativt unga och begränsade utbildningskapacitet för forskare och sålunda vara historiskt betingat. Enligt utredningens mening kan en framsynt skoglig forskning aldrig vara utan stora insatser från universitetens fakulteter, särskilt de naturvetenskapliga. Den önskvärda breddningen av basen för forskarrekruteringen bör i första hand åstadkommas genom att utbildningsresurserna vid skogshögskolan förbättras men också genom att universiteten starkare engageras i skogsforskningen.

Ett visst samarbete förekommer f. n. mellan skogshögskolans institutioner och andra vetenskapliga organ. Utredningen redovisar som exempel härpå att professorn i skogsbotanik vid skogshögskolan har rätt att utan dispensförfarande examinera filosofie licentiater i skogsbotanik vid Stockholms universitet. Sex å sju studerande har hittills avlagt sådan licentiatexamen. I ämnet skogsgenetik äger ett liknande samarbete rum. Professorn i skogsgenetik vid högskolan är examinator i ämnet genetik i filosofie licentiatexamen vid Stockholms universitet. Två sådana examina har hit-

tills avlagts. Vidare undervisar professorerna i skogsekologi och skogsbotanik vid högskolan sedan flera år vid botaniska institutionen vid universitetet.

Vid skogshögskolan kan skoglig licentiatexamen numera avläggas vid samtliga institutioner. Den primärexamen som avläggs vid högskolan är bäst lämpad för fortsatta studier i de mera utpräglat skogliga ämnena såsom skogsskötsel, skogsförnyring, skogsproduktion, skogsteknik, skogsuppskattning och skogsindelning samt virkeslära. Detta förhållande är naturligt, då jägmästarexamen främst avser att tillgodose rekryteringen i skogsbruket. Licentiatexamen vid högskolan har därför avlagts huvudsakligen i nämnda ämnen, nämligen av 37 av de 43 personer, som från år 1942 avlagt licentiatexamen vid högskolan. Vad gäller de mer naturvetenskapligt präglade ämnena vid högskolan har vid institutionen för skogs-genetik avlagts tre licentiatamina och vid var och en av institutionerna för skogsbotanik, skogszoologi och skoglig marklära endast en licentiatexamen. En ökning av forskningen och forskarutbildningen vid de naturvetenskapligt inriktade institutionerna vid skogshögskolan skulle enligt utredningen vara av stort värde för utvecklingen av den skogliga produktionsforskningen.

Den skogliga forskningen bygger på grundvetenskaper som hör hemma vid universitetet och de tekniska högskolorna. En förstärkning av dessa läroanstalter bör därför komma även skogsforskningen till godo.

Vill man skapa bättre förutsättningar för att få studerande i naturvetenskapliga ämnen vid universitetet att inrikta sig mot skogliga forskningsmål, bör enligt utredningen möjligheter öppnas att vid universitetet avlägga primärexamen, vari ett rent skogligt ämne ingår. En sådan examen bör bli av särskilt värde som grundexamen för skoglig licentiatexamen och skogsvetenskaplig doktorsdisputation vid skogshögskolan.

Utredningen tar därefter upp frågan om behovet av forskare inom det skogliga området. Utredningen konstaterar att det är utsiktslöst att för något enda skogligt område ange, vilka forskningsresurser som kan betraktas som optimala. Över hela världen förutses en period av allt starkare forskningsinsatser som grund för den starka materiella och andliga utveckling som eftersträvas. Insatserna kommer ytterst att begränsas av tillgängliga resurser i fråga om människor och kapital och blir beroende av angelägenhetsgraderingen mellan olika forskningsområden. Utredningen framhåller att när det gäller de svenska universitetens framtida resurser synes man ha antagit att dessa bör stiga parallellt med antalet studerande framräknat ur befolkningsdata, tillströmningen till olika discipliner och kalkyler över studieintressen m. m. Skogsvetenskapen har ännu inte intagit en sådan plats i den svenska forskarvärlden, att den kan påräkna något större spontant intresse hos den ungdom som går till akademiska studier. Rekryteringen av forskare på det skogliga området från skogshögskolans jäg-

mästarutbildning eller universiteten beror väsentligen på personliga insatser av forskare vid högskolan. De befintliga skogliga forskartjänster vid vetenskapliga institutioner, i skogsbruket och på andra håll utgör inte någon tillförlitlig utgångspunkt.

Utredningen framhåller, att svårigheter förelegat att intressera unga naturvetenskapliga forskare från universiteten för assistenttjänster och liknande tjänster vid skogshögskolan. Detta antar utredningen kan bero på begränsade möjligheter till goda sluttjänster men kan även sammanhänga med att man inom naturvetenskapliga kretsar vid universiteten inte kommit till full insikt om att den skogliga forskningen erbjuder ett mycket tacksamt arbetsfält.

Den nödvändiga förstärkningen av de personella resurserna inom skogsvetenskapen vinnns enligt utredningen naturligt genom att den tankegång fullföljs som redovisades i prop. 1960:119 angående riktlinjer för utbyggande av universitet och högskolor m. m. samt i prop. 1961:118 angående upprustning av forskningen och den högre utbildningen på skogsbrukets område, nämligen att skogsvetenskapen bör få hemortsrätt vid något eller några av universiteten, varvid närmast åsyftades en på norrlandsförhållanden inriktad läroanstalt. Utredningen föreslår därför, att en laboratur i ett skogligt ämne inrättas vid institutionen för biologi vid universitetet i Umeå och att i anslutning härtill bereds möjlighet att vid universitetet avlägga en skogsbetonad filosofie kandidatexamen som kan ge behörighet att avlägga skoglig licentiatexamen vid skogshögskolan. Vidare föreslår utredningen att filosofie licentiatexamen får avläggas vid universiteten i vissa ämnen som endast är representerade vid skogshögskolan.

Enligt utredningen bör vid universitetet i Umeå införas ett skogligt examensämne som har tillräcklig omfattning för att ge kunskaper om skiftande skogliga sammanhang. Ämnet bör samtidigt ge möjlighet till fördjupning. Ämnet bör enligt utredningens mening benämnas skoglig produktionslära. I ämnet bör finnas den nyssnämnda laboraturen vid institutionen för biologi jämte erforderligt antal assistenter och annan personal. Ämnet bör omfatta grundläggande delar av skogsekologi, skogsföryngring och skogsproduktion med tyngdpunkten lagd på skogsproduktion. Det bör kunna ingå i kombination med två andra till filosofiska fakulteten hörande ämnen och bör läsas som sista ämne. Vid val av kombinationer gäller det att välja ämnen, som kan ge behörighet att avlägga skoglig licentiatexamen i ämne vid skogshögskolan. En samordning med universitetets övriga utbildningslinjer bör beaktas. Ämnet skoglig produktionslära bör ingå i kombination med något eller några av ämnena botanik, kemi, genetik, zoologi, mikrobiologi, statistik, nationalekonomi och företagsekonomi. Även ämnet geografi (kulturgeografi) kan i kombination med annat ämne komma i fråga. Studiekurser bör göras upp för betygsgraderna

Godkänd, Med beröm godkänd och Berömlig. För att den som avlagt skogsbetonad filosofie kandidatexamen skall äga behörighet att avlägga skoglig licentiatexamen bör fordras att han erhållit minst två betygsheter i skoglig produktionslära. Studiekursen för denna betygsgrad bör enligt utredningens mening innefatta följande fem delstudiekurser, nämligen allmän orientering om landets förutsättningar för skogsbruk, boniteringens och skogsuppskattnings elementära metoder, mark- och klimatfaktorers inverkan på skogens tillväxt, beståndsutveckling och volymproduktion samt skogens reproduktion (skogsförnyring). Till kurserna bör höra tolv dagars fältundervisning.

Utredningen erinrar om att universitetskanslersämbetet f. n. utreder frågan om fasta studiegångar inom de filosofiska fakulteterna. Utredningens förslag ligger helt i linje med tankegångarna i direktiven för ämbetets utredning om målinriktade studiegångar som tillgodoser avnämningens. Utredningen förutsätter att de båda ämnen som skall föregå det föreslagna skogliga ämnet kan inordnas i några av de baskombinationer som skall utgöra första ledet i en fast studiegång.

Vad beträffar personal, lokaler och utrustning för ämnet skoglig produktionslära anför utredningen följande. Lokaler torde kunna erhållas i byggnaden för botanik vid universitetet. Laboratorielokaler är ej erforderliga. Försöksmarker torde komma att anordnas gemensamt med det planerade institutet för virkesproduktion. I fråga om personal erfordras 1 000 assistenttimmar för allmänt institutionsarbete samt två biträden. Medel till undervisning förutsätter utredningen bli anvisade via universitetsautomatiken. Utredningen föreslår, att laboraturen i ämnet inrättas den 1 juli 1968.

Det är enligt utredningens mening naturligt, att en skogligt inriktad filosofie kandidatexamen skall kunna avläggas också vid universitetet i Stockholm. Därvid bör som skogligt ämne kunna ingå ett examensämne vid skogshögskolan som medger tillräcklig skoglig allmänorientering. F. n. saknas emellertid sådant ämne, och det kommer, anser utredningen, att bereda svårigheter att anordna sådan undervisning parallellt med att annan angelägen utbyggnad tillgodoses. Utredningen förordar därför att frågan får anstå till dess erfarenheter vunnits av den nya utbildningslinjen i Umeå.

Utredningen framhåller, att den som avlägger skogsbetonad filosofie kandidatexamen givetvis bör bli behörig att avlägga filosofie licentiatexamen i något av de icke-skogliga ämnen som ingår i primärexamen. Ämnet skogsbotanik vid skogshögskolan kan som tidigare nämnts ingå i filosofie licentiatexamen vid Stockholms universitet. Enligt utredningens mening bör filosofie licentiatexamen vid universitetet få avläggas även i andra naturvetenskapligt betonade skogsämnen som skogsgenetik, skogsekologi, skoglig marklära, skogszoologi, skoglig vertebratekologi och skogsentomologi. Däremot bör filosofie licentiatexamen ej få avläggas i de mer fackbe-

tonade skogliga ämnena och alltså ej heller i det nya ämnet skoglig produktionslära vid Umeå universitet.

Skogshögskolan disponerar f. n. två försöksparker i Västerbottens kustland. Åtgärder har vidtagits för att avsätta och uppbygga ett större försöksområde inom Norrbottens läns lappmark i trakten av Gällivare. Utredningen nämner att inom högskolan har vid flera tillfällen övervägts att placera en mindre avdelning för skogsföryngring och en laboratur i skogsodlingsteknik i Umeå. Utredningen, som enligt sina direktiv inte har att ta befattning med högskolans ordinarie anslag, anser dock frågan om stärkandet av skogshögskolans verksamhet i norrlandsfrågor nära förbunden med utredningsuppdraget. Utredningen finner därför värdefullt att en avdelning av högskolans institution för skogsföryngring fr. o. m. budgetåret 1967/68 förläggs till Umeå och att en laboratur i skogsodlingsteknik med placering vid denna avdelning som högskolan begärt i sin anslagsframställning för budgetåret 1967/68 inrättas samtidigt.

Remissyttrandena

Inrättande av ett forskningsrådsorgan för skoglig forskning

Förslaget att inrätta ett forskningsrådsorgan för skogligt forsknings- och utvecklingsarbete tillstyrks eller lämnas utan erinran av samtliga remissinstanser. Förslaget om ett gemensamt råd för skogs- och jordbruksforskning tillstyrks genomgående. Ett par remissinstanser, *skogsvårdsstyrelsen i Örebro län* och *stiftsnämnden i Härnösands stift*, anser dock att ett självständigt råd för den skogliga verksamheten är mera ändamålsenligt. *Samverkande träfacken* förordar att ett forskningsråd bildas gemensamt för skoglig och skogsindustriell forskning.

Jordbrukets forskningsråd anser, att det samband som finns mellan forskningsuppgifterna på jord- och skogsbrukets områden bäst tillgodoses genom en gemensam forskningsorganisation. Enligt rådets mening har dock utredningen dragit gränsen mellan de båda sektionerna för skoglig forskning resp. jordbruksforskning väl hårt. Risker finns för att sektionerna isoleras från varandra. Gemensamma sammanträden mellan sektionerna bör därför ske i en inte alltför ringa omfattning. Ledamöterna i jordbrukssektionen bör ha möjlighet att närvara — utan beslutsrätt — vid den skogliga sektionens sammanträden och vice versa. Antalet vetenskapsmän i sektionerna bör inte begränsas alltför mycket, eftersom ansökningarna om forskningsbidrag kan falla inom många olikartade ämnesområden. Inom varje sektion bör därför finnas sju företrädare för forskningen och två för den praktiska verksamheten. Vidare bör de sistnämnda utses direkt av Kungl. Maj:t och inte efter förslag av vissa organisationer.

Rådet biträder förslaget att Skogs- och lantbruksakademiens sekreterare ej längre skall vara självskrivna ledamot av rådet. Förslaget att akademi-sekreteraren skall bli det nya rådets självskrivne huvudsekreterare avstyrks av forskningsrådet.

Skogs- och lantbruksakademien ansluter sig i huvudsak till utredningens förslag men framhåller, att de föreslagna anslagen till den skogliga forskningen måste betraktas som minimibelopp. Motsvarande anslag för jordbruksforskningen kan förutses bli betydligt högre. Den skogsindustriella forskningen bör, såsom utredningen föreslagit, i princip inte falla inom den skogliga sektionens område. Akademien är införstådd med bortfallet av sin nuvarande rätt att utse tre rådsledamöter. Akademien motsätter sig ej heller att sekreterarens självskrivna ledamotskap i forskningsrådet upphör. Akademien utgår dock från att Kungl. Maj:t normalt kommer att utse sekreteraren till ledamot av en av rådets sektioner och att denne blir verkställande ledamot i sektionen.

Styrelsen för Fonden för skoglig forskning tillstyrker att fonden avvecklas på det sätt utredningen föreslår. Den skogliga forskningen bör stå under stark egen ledning. Styrelsen anser visserligen att ett fristående skogligt forskningsråd är bättre men accepterar utredningens förslag om en skoglig sektion inom det för skogs- och jordbruksforskning gemensamma rådet.

Statens naturvetenskapliga forskningsråd och statens tekniska forskningsråd tillstyrker förslaget om ett nytt forskningsråd men framför vissa synpunkter rörande rådets organisation. Det förra rådet anför att sektionsindelningen inte bör göras i förväg utan att det bör få ankomma på rådet att självt besluta härom. Tekniska forskningsrådet framhåller att ett betydligt intimare samarbete mellan sektionerna bör eftersträvas samt att rådet bör för viktiga områden tillskapa särskilda nämnder som är gemensamma för sektionerna eller hör under endast en sektion. Antalet ledamöter anser rådet böra reduceras till sex per sektion. Tekniska forskningsrådet framhåller vidare vikten av nära samarbete mellan råden i skogtekniska frågor. Naturvetenskapliga forskningsrådet anser att de medel som kommer från Fonden för skoglig forskning bör reserveras för särskilt angelägna och dyrbara projekt.

Styrelserna för skogshögskolan resp. lantbrukshögskolan liksom *universitetskanslersämbetet* och *universiteten* ansluter sig till utredningens förslag.

Skogsstyrelsen framhåller, att ökade forskningsinsatser är ett livsvillkor för svenskt skogsbruk. Detta genomgår en period av stark utveckling och strukturförändring som är nödvändig om skogsnäringen skall kunna hävda sig i den hårdnande internationella konkurrensen. Styrelsen anser det självklart att staten genom ökade forskningsanslag skall bidra till denna utveckling även om vissa ytterligare insatser kan väntas från näringen själv. Styrelsen tillstyrker den föreslagna organisationen och verksamhetsområdena för forskningsrådet. Detta bör dock inte i förväg bindas till vissa bestämda

arbetsfält såsom utredningen förordad vad gäller strukturfrågorna och den skogliga vägforskningen. I fråga om organisationen framhåller styrelsen att åtminstone en plats i rådet bör besättas av en representant för skogsadministrationen.

Skogsvårdsstyrelserna tillstyrker även utredningens förslag.

Domänstyrelsen finner att en förstärkning av stödet till den skogliga forskningen är synnerligen angelägen. Utredningens förslag om statligt stöd åt skoglig forskning med stark anknytning till det praktiska skogsbruket är väl avvägt och fyller det aktuella behovet. Det nya forskningsrådet tillstyrks men styrelsen ifrågasätter om inte i rådet bör finnas fem företrädare för skogsforskningen och fyra för det praktiska skogsbruket. De fyra senare ledamöterna bör utses efter förslag av domänstyrelsen, skogsstyrelsen, Skogsindustriernas samarbetsutskott samt Sveriges skogsägareföreningars riksförbund. Någon viss mandattid bör ej utsättas för rådets ledamöter.

Lantbruksstyrelsen anför, att skogs- och jordbruksnäringarna berör varandra nära och möts i många sammanhang. Med hänsyn härtill bör representanter för skogsstyrelsen och lantbruksstyrelsen ha närvaro- och yttranderätt i såväl jordbruks- som skogssektionerna.

Statskontoret delar utredningens uppfattning om organisationen av rådet. *Riksrevisionsverket* anför att fonden för skoglig forskning bör förvaltas av statskontorets fondbyrå. Vidare bör de årliga belopp som tas i anspråk ur fonden tillgodoföras anslaget till skoglig forskning såsom uppborndsmedel så att bidragsgivningen i sin helhet sker från anslaget.

Skogspolitiska utredningen tillstyrker det föreslagna stödet till den skogliga forskningen. Utredningen uttalar.

Den stora naturtillgång, som skogen utgör, måste utnyttjas optimalt. För att det skall bli möjligt erfordras en intensifiering av den skogliga forskningen. Till övervägande del blir det fråga om tillämpad forskning, vars kostnader i princip bör bäras av näringen själv. Med hänsyn till svårigheterna att med nuvarande ägostruktur få fram en rättvis kostnadsfördelning men framför allt på grund av det stora samhällsintresse det här är fråga om tillstyrker utredningen att staten genom ökat stöd och samordning av resurserna bidrar till den förstärkning av den skogliga forskningen som föreslås i betänkandet. Utredningen förutsätter att även de olika företagen och organisationerna inom skogsnäringen väsentligt skall bidra till upprustningen. Betänkandets förslag om den skogliga forskningens organisatoriska utformning synes väl ansluta sig till hittillsvarande praxis och utvecklingssträvanden på andra forskningsområden. Enligt utredningens uppfattning talar åtskilliga skäl för inrättandet av ett särskilt skogligt forskningsråd. Om av praktiska skäl den föreslagna samordningen med jordbrukets forskningsråd genomförs, vill skogspolitiska utredningen kraftigt understryka vad som i betänkandet anförts om att skogsforskningen bör ställas under stark egen ledning och att den inte får besväras av inflytande från speciella jordbruksintressen.

Industriforskningsutredningen anför.

Utredningen har inget att invända mot den strävan att koncentrera forskningsadministrativt arbete till större enheter som utredningsförslaget vittnar om. Den eftersträlvade samverkan synes dock i viss mån motverkas av den föreslagna uppdelningen i sektorer av rådsorganisationen. Man kan därför överväga att sedan erfarenhet av den föreslagna organisationen vunnits undersöka om den eftersträlvade koncentrationen i än högre grad kan förverkligas genom en mera enhetlig organisationsform.

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Samarbetsnämnden för skoglig växtförädling och genetik, Norrlandsfonden samt *Forskningsstiftelsen Skogsarbeten* biträder utredningsförslaget. Det sistnämnda organet ifrågasätter det lämpliga i att binda sammansättningen av ledamöter i den skogliga sektionen. En friare utformning av ledamöternas representation gynnar möjligheterna att erhålla de rätta personerna.

Skogsindustriernas samarbetsutskott som i princip tillstyrker utredningens förslag framhåller bl. a. att det finns forskningsområden såsom skogs-kemi som inte berörs av utredningen. Dessa kan befaras komma utanför såväl det tekniska som det skogliga forskningsrådets arbetsfält. Det är påkallat med ett klarläggande att det skogliga rådet är behörigt att bevilja bidrag i dessa fall. Det förhållandet att staten hittills eftersatt det skogliga forskningsbehovet får inte föranleda en fortsatt njugg medelstildelning.

Enligt *Samverkande träfackens* mening bör ett statligt råd för skogs- och skogsindustriell forskning uppbyggt på två sektioner vara det ur skogsnäringens synpunkt mest lämpliga alternativet. Det föreligger nämligen f. n. en stark integration mellan skog och skogsindustri som kommer att utökas. Om antalet forskningsråd inte anses böra ökas ut bör den skogliga forskningen knytas till statens tekniska forskningsråd.

Utredningens förslag beträffande skogsvägforskning tillstyrks av de remissorgan som uttalat sig i frågan, däribland *skogsstyrelsen, domänstyrelsen, transportforskningsutredningen* och *Skogsindustriernas samarbetsutskott*.

Flera remissinstanser såsom *lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen, lantmäteristyrelsen* och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* delar utredningens uppfattning att struktur- och arronderingsfrågorna utgör ett viktigt område som fordrar ytterligare stöd för att kunna lösas. *Lantbruksstyrelsen* anför att omedelbara åtgärder bör vidtas. Forskningsrådet bör snarast engagera sig i problemen och skogshögskolans resurser byggas ut. *Lantmäteristyrelsen* anser att i första hand bör institutionerna för fastighetsstrukturens ekonomi och fastighetsteknik vid tekniska högskolan i Stockholm förstärkas för att undvika splittring av forskningen inom området.

Inrättande av ett forsknings- och serviceinstitut

I det närmaste samtliga remissinstanser ställer sig positiva till förslaget att ett branschforskningsinstitut inrättas för forskning och serviceverksamhet på skogsträdförädlingens och skogsgödslingens områden. Många instanser framhåller att institutet bör ha ett nära samarbete med andra organ och då i första hand skogshögskolan samt skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna.

Lärarkollegiet vid skogshögskolan accepterar utredningens förslag. Kollegiet anför bl. a.

Det är f. n. knappast möjligt att föra över hela fröplantageverksamheten till skogshögskolan. Det är samtidigt inte ändamålsenligt att försöka skilja fröplantageverksamheten från växtförädlingsarbetet, vari den utgör en integrerande del.

Kollegiet delar utredningens uppfattning att nuvarande situation på skogsgödslingens område innebär risker för felinvesteringar och att en centralt ledd försöks- och konsultverksamhet är i hög grad påkallad. F. n. brister det framför allt i enhetlighet i planeringen och dessutom genomförs de praktiska försöken ofta utan erforderliga överväganden av matematisk-statistisk natur. De ganska talrika försök som tillkommit under den senaste tioårsperioden är av ojämn kvalitet, sammanhängande framför allt med försöksutläggarens kompetens, men också med graden av samråd med experter.

Kollegiet anser att den centrala ledningen av försöksverksamheten måste ha ett betydligt fastare grepp om de lokala verkställighetsåtgärderna än som förutsatts i utredningen.

Kollegiet anför vidare att många av de forskningsuppgifter som utredningen tänker sig att institutet skall kunna omhändera redan ingår i högskolans arbetsprogram. Detta kan medföra dubbelarbete. Enligt kollegiets mening bör institutet endast åta sig serviceuppdrag. Institutets namn bör då ändras till Institutet för skoglig växtförädling och gödsling eller till Skogsbrukets service-institut. En närmare samordning av institutets och högskolans verksamhet kräver ökad integration på styrelse- och institutionsnivåerna. Institutets styrelse bör bestå av ledamöter och lämpligt antal suppleanter. Av ledamöterna bör högskolans rektor vara självskriven. Härutöver bör högskolans styrelse hos Kungl. Maj:t föreslå fem ledamöter, varav fyra efter förslag av lärarkollegiet. Övriga sex ledamöter jämte suppleanter bör utses av den planerade stiftelsen.

Styrelsen för skogshögskolan som i likhet med lärarkollegiet tillstyrker inrättandet av branschforskningsinstitutet delar de synpunkter som lärarkollegiet framfört utom i fråga om institutsstyrelsens sammansättning och institutets namn. Styrelsen uttalar att högskolan bör ha en starkare representation i institutets styrelse än vad utredningen tänkt sig. Högskolestyrelsen anser vidare att skogsadministrationen bör vara representerad i institutets styrelse. När det gäller namnet på institutet tillstyrker högskole-

styrelsen utredningens förslag. Ledamöterna Näslund och Hagberg biträder dock lärarkollegiets förslag.

Ledamöterna *Näslund* och *Ebeling* har gjort särskilda uttalanden till högskolestyrelsens yttrande. Näslund anför därvid att ett fristående institut kan vara berättigat som övergångsform men att ett samgående bör ske med högskolan så småningom. Verksamheten vid Föreningen Skogsträdsförädling är nämligen så mångskiftande och omfattande att den inte på en gång bör föras över till högskolan. Institutets verksamhet bör dock på sikt föras över till en ny institution vid högskolan för skogligt utvecklingsarbete och service. Denna institution bör finansieras av staten och Föreningen Skogsträdsförädling gemensamt.

Ebeling anför att två platser i institutets styrelse bör besättas med representanter för skogsadministrationen, varav en bör vara länsjägmästare.

Universitetskanslersämbetet samt *övriga universitets- och högskoleorgan* tillstyrker förslaget om branschforskningsinstitutet. Även *Skogs- och lantbruksakademien*, *statens naturvetenskapliga forskningsråd* och *statens tekniska forskningsråd* tillstyrker förslaget. Akademien anser dock att institutets namn är för vittomfattande.

Skogsstyrelsen, *domänstyrelsen* och flertalet *skogsvårdsstyrelser* biträder utredningens förslag men anser att skogsadministrationen bör vara företrädd i institutets styrelse. *Skogsvårdsstyrelserna i Kopparbergs och Jämtlands län* ställer sig tveksamma till institutet och *skogsvårdsstyrelsen i Örebro län* avstyrker förslaget med hänsyn till den splittring av resurserna som institutets tillkomst medför.

Stiftsnämnderna — med ett par undantag — tillstyrker institutet och förklarar sig villiga att ingå i den nya stiftelsen för virkesproduktion.

Länsstyrelsen i Norrbottens län, som ansluter sig till förslaget om ett branschforskningsinstitut, anser att institutet bör bli ett mer renodlat organ för utvecklings- och serviceverksamhet. Institutet bör fastare knytas till skogshögskolan än vad utredningen tänkt sig. Liknande synpunkter framförs av *Norrlandsfonden*.

Skogspolitiska utredningen och *statskontoret* liksom också *styrelsen för Fonden för skoglig forskning*, *Föreningen Skogsträdsförädling*, *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund*, *Skogsindustriernas samarbetsutskott* och *Samarbetsnämnden för skoglig växtförädling och genetik* tillstyrker i allt väsentligt utredningsförslaget. *Samverkande träfacken* anser att institutets verksamhet bör utsträckas att även omfatta frågor som gäller skogsreproduktion. Enligt *skogsbbruksutredningen* bör institutet koncentrera sina resurser på de sammanhållande och rådgivande uppgifterna när det gäller plantageverksamheten. Institutet bör avstå från att ta upp kommersiella delar av frö- och plantproduktionen för att kunna stå fritt från sådana intressen i sitt handlande.

Industriforskningsutredningen ifrågasätter om inte statens bidrag bör sättas i viss bestämd relation till insatsen från industrins sida.

Skoglig forskning och utbildning vid universitetet i Umeå, m. m.

Utredningens förslag rörande universitetens medverkan i skoglig forskning och utbildning tillstyrks i princip av flertalet remissinstanser. Några instanser, bl. a. *styrelsen för lantbrukshögskolan*, anser dock att de resurser som finns vid skogshögskolan i första hand bör tas i anspråk för en vidgad skoglig utbildning. Andra remissorgan såsom *statskontoret* samt *Sveriges förenade studentkårer* ställer sig tveksamma till eller avstyrker utredningens förslag till utbildning vid Umeå universitet av filosofie kandidater med ett skogligt ämne i examen. Dessa instanser önskar frågan ytterligare utredd med hänsyn till bl. a. att någon undersökning av behovet av förevarande utbildningslinje ej företagits samt att den nya utbildningens innehåll och upplägging ej tillfredsställande utretts.

Lärarkollegiet vid skogshögskolan delar helt utredningens uppfattning att universitetet bör engageras i den skogligen forskningen. Kollegiet finner det lämpligt att såsom en början en laboratur inrättas i ett skogligt ämne vid universitetet i Umeå och att där anordnas undervisning så att en skogsbetonad filosofie kandidatexamen, i vilken ingår ämnet skoglig produktionslära, kan avläggas där. Kollegiet framhåller att även sådana ämnen som f. n. inte finns representerade vid Umeå universitet såsom geologi och naturgeografi bör kunna tas med i examen. Om i en framtid marklära blir universitetsämne, är detta ämne lämpligt att kombinera med skoglig produktionslära.

Kollegiet finner också att en skogsbetonad filosofie kandidatexamen i princip bör vara lämplig grund för högre skogligen studier vid skogshögskolan inom vissa ämnesområden, även om det därvid kan bli fråga om att inhämta vissa kompletteringar till grundexamen. En alltför ensidig grund för skogligen licentiatstudier är nämligen inte till fördel vare sig för skogshögskolan eller för de studerande. Det är enligt kollegiet inte lämpligt att den skogligen licentiatexamen får alltför olika omfattning för studerande från högskolan och för studerande från universitetet. Kollegiet anser att en utredning snarast bör göras rörande den föreslagna primärexamens förhållande till civiljägmästarexamen. Man bör därvid ägna speciellt intresse åt utbildningsmålen för resp. utbildningsväg. Utredningen bör dessutom omfatta det nya universitetsämnets lämpliga anknytning till licentiatstudier vid skogshögskolan samt civiljägmästarnas rätt att avlägga licentiatexamen vid universitet och högskolor. Kollegiet har inget att erinra mot att de skogsbetonade filosofie kandidaterna på grundval av sina studier vid skogshögskolan erhåller sin filosofie licentiatexamen i likhet med vad som redan

nu kan ske för filosofie kandidater som studerar skogsbotanik eller genetik vid skogshögskolan.

Styrelsen för skogshögskolan instämmer i de synpunkter och förslag som lärarkollegiet framfört. Styrelsen förutsätter att utbildningen för den föreslagna primärexamen får karaktär av försöksverksamhet samt att den eventuellt också begränsas i fråga om antalet elever i varje fall intill dess den utredning slutförts, som lärarkollegiet förordar.

Universitetskanslersämbetet finner det motiverat att de skogliga forskningsinsatserna i Norrland stärks, eftersom näringslivet där är starkt beroende av skogarnas avkastning. Ämbetet tillstyrker också att möjlighet öppnas att vid universitet avlägga primärexamen i vilken ett skogligt ämne ingår. Som ett viktigt led i utbyggnaden av det högre utbildningsväsendet ingår nämligen att göra utbildningsresurserna mer tillgängliga och att skapa nya utbildningsvägar.

Ämbetet tillstyrker att skoglig produktionslära blir examensämne i filosofie kandidatexamen vid universitetet i Umeå. Den skogsbetonade primärexamens sammansättning bör tas upp till behandling av arbetsgruppen för fasta studiegångar m. m. Ämbetet är därför inte berett att i detta sammanhang ta slutlig ställning till ämneskombinationer, delstudiekurser och andra spörsmål om utbildningens uppläggning. En förutsättning för den nya utbildningslinjen är enligt ämbetets mening att resurserna vid universitetet i Umeå förstärks med en laboratur. Denna bör benämnas skoglig produktionslära, särskilt ekologi. Utredningens förslag beträffande skoglig licentiatexamen och filosofie licentiatexamen i skogligt ämne biträder ämbetet.

Rektorsämbetet vid universitetet i Umeå anser, att ett skogligt utbildnings- och forskningsinstitut i Umeå blir av stort värde för det norrländska näringslivet samt att det ger universitetet en mycket naturlig kontaktyta med näringslivet. Rektorsämbetet tillstyrker därför i allt väsentligt de av utredningen framlagda förslagen. Ämbetet finner dock lämpligt, att benämningen på det nya ämnet blir skoglig produktionsekologi och att laboraturen inrättas i detta ämne. Rektorsämbetet tillstyrker förslaget att skogsbetonad filosofie kandidatexamen skall ge behörighet att avlägga skoglig licentiatexamen vid skogshögskolan. Det bör fastställas i vilka ämnen en sådan skoglig licentiatexamen får avläggas. Ämbetet anser, att filosofie licentiatexamen eller skoglig licentiatexamen skall kunna avläggas även i det skogliga ämnet vid universitetet. Annars kan utredningens syfte att från universiteten rekrytera skogliga forskare äventyras.

Rektorsämbetet anser det önskvärt att lokalerna för en del av virkesinstitutet liksom för filialen av skogshögskolans institution för skogsförnyring förläggs till universitetsområdet. Dessa lokaler bör få så nära anknytning som möjligt till universitetets biologiska institutioner. Rektorsämbetet bedömer möjligheterna härför som goda om beslut i frågan kan fattas, innan uppförandet av universitetets biologiska institutionsbyggnad påbörjas.

Biologisk-geografiska sektionen vid universitetet i Uppsala anser att skogshögskolans forskningsavdelning med en laboratur i skogsodling blir till stor fördel för Umeå universitet. Sektionen tillstyrker även inrättandet av laboraturen i skoglig produktionslära vid universitetet men gör vissa anmärkningar mot uppläggningsen av den föreslagna undervisningen i ämnet. Bl. a. erfordras enligt sektionen större resurser än vad utredningen beräknat och tillgång till laboratorielokaler.

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten vid universitetet i Lund instämmer i utredningens synpunkter rörande universitetens medverkan i skoglig forskning och utbildning. Vid biokemiska institutionen vid universitetet bedrivs redan samarbete med skogshögskolan och detta samarbete bör enligt fakultetens mening stärkas.

Biologisk-geografiska sektionen vid universitetet i Göteborg, som inte har något emot en utvidgning av den skogligen utbildningen, anser dock att utredningen inte i tillräcklig grad beaktat konsekvenserna av en utbyggnad. Utredningen har inte redovisat att behov föreligger av de föreslagna examina. Vidare finner sektionen innehållet i den föreslagna skogligen universitetsutbildningen inte vara genomtänkt och de framlagda kombinationsförslagen orealistiska.

Biologisk-geografiska sektionen vid universitetet i Stockholm anser att det är nödvändigt med en breddad bas för rekryteringen av forskare inom den skogligen ämnessfären. Förslaget att inrätta en skogsbetonad filosofie kandidatexamen biträds i princip av sektionen. Bland de ämnen som föreslås ingå i examen har utredningen inte medtagit de geovetenskapliga ämnena som dock har stor betydelse för den skogligen utbildningen men saknas vid Umeå universitet. Detta senare förhållandet talar emot Umeå som enda förläggningssort för utbildningen. Sektionen föreslår att genom samverkan mellan Stockholms universitet och skogshögskolan undervisning i skoglig produktionslära anordnas vid högskolan för elever vid universitetet.

Sektionen för lantmåteri vid tekniska högskolan i Stockholm tillstyrker utredningens förslag om förläggning till Umeå av förevarande forskning och undervisning. Sektionen framhåller att många skäl talar för att i en skogsbetonad filosofie kandidatexamen även ta med ämnen som skogsbotanik, skogsgenetik, skogsekologi och skoglig marklära. Vissa skogligen ämnen borde på motsvarande sätt efter dispens även kunna ingå i civilingenjörsexamen.

Styrelsen för lantbrukshögskolan anser, att behovet av forskning rörande norrländska problem bör kunna tillgodoses genom skogshögskolan direkt och genom tillkomsten av branschforskningsinstitutet. Den föreslagna verksamheten vid Umeå universitet får enligt styrelsen inte sådan omfattning att den kan tillgodose behovet av undervisning för en skoglig kandidatexamen eller genomföra en effektiv och målbunden forskningsinsats. Ur samhällsekonomisk synpunkt kan dessutom ifrågasättas det lämpliga

i att bygga ut en undervisningsaktivitet på skogsområdet i Umeå när skogshögskolan har stor kapacitet outnyttjad. Styrelsen förordar därför att en utbyggnad i stället sker vid skogshögskolan. Genom aktiv forskningsrådspolitik bör forskare vid högskolan kunna stimuleras att i licentiand- och doktorandarbeten ta upp norrländska problem. Utredningens förslag att inrätta en skoglig kandidatexamen är bl. a. ämnesmässigt otillräckligt underbyggt. Den rekrytering av forskare inom det skogliga området som kan komma till stånd från universitetssektorn bör befrämjas bättre av en informell samverkan mellan skogshögskolan och institutioner vid universiteten och andra högskolor än genom införandet av en formell examenslinje. Genom dispensförfarande föreligger redan nu i stort sett obegränsade möjligheter för forskare med grundläggande utbildning vid universiteten att bedriva fortsatta högre studier vid exempelvis skogshögskolan och lantbrukshögskolan.

Skogs- och lantbruksakademien framhåller, att de föreslagna nya ämneskombinationerna bör verksamt kunna bidra till en välbehövlig breddning av rekryteringsbasen för den högre skogliga utbildningen. Utredningens förslag bör dock snarast göras till föremål för en grundligare utredning.

Statens naturvetenskapliga forskningsråd finner det viktigt att skogshögskolan erhåller vidgade möjligheter att utforska de skogliga problemkomplexen i övre Norrland. Rådet understryker även betydelsen av att mer djupgående kontakter kommer till stånd mellan högskolan och universiteten när det gäller skogligt forskningsarbete. *Statens tekniska forskningsråd* anser förslaget om ett norrländskt centrum för skoglig forskning och undervisning i Umeå välbetänkt.

Sveriges förenade studentkårer delar utredningens uppfattning, att skoglig utbildning och forskning bör få hemortsrätt vid universiteten. Ett genomförande av utredningens förslag medför dock enligt SFS:s mening avsevärda negativa effekter. Anledningen härtill är, att den nya utbildningsvägen inte förutsätts bli spärrad. Då skogshögskolan tillämpar intagnings spärr föreligger fara för ett negativt urval till den nya utbildningen. Vidare kan det enligt SFS inte vara riktigt att lägga upp utbildningsvägar med väsentligt olika innehåll då det samtidigt antas att i stort sett samma avnämarsektor skall tillgodoses. En svaghet i utredningens resonemang finner organisationen också vara att utredningen ej gjort något försök att uppskatta den skogliga forskningens och skogsbrukets arbetskraftsbehov mot bakgrunden av näringsens ändrade struktur.

Skogsstyrelsen ansluter sig helt till utredningens förslag. Även från *skogsvårdsstyrelsernas* sida biträds förslaget. Ett undantag är *skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län*, som i första hand vill förstärka anslagen till skogshögskolan. *Skogsvårdsstyrelserna i Skaraborgs, Örebro och Västmanlands län* anser en lokalisering till Uppsala eller Stockholm vara bättre än till Umeå. *Skogsvårdsstyrelsen i Stockholms län* ställer sig tveksam till

skogshögskolans filial i Umeå, eftersom den innebär en splittring av resurserna och den blir relativt isolerad från övrig skoglig forskning. *Skogs-vårdsstyrelserna i Uppsala och Hallands län* framhåller att de sydsvenska skogsproblemen också bör beaktas.

Domänstyrelsen bedömer, att behovet av specialutbildade skogsforskare kommer att bli allt större, varför styrelsen finner förslaget till forskarutbildning vid universiteten i Umeå och Stockholm väl motiverat. Förläggningen till Umeå av en avdelning av skogshögskolan är också angelägen. Båda åtgärderna är ägnade att bredda den skogliga forskningen och knyta den närmare till universiteten. Styrelsen framhåller, att tyngdpunkten i det svenska skogsbruket förskjuts allt längre söderut. Styrelsen anser därför att skoglig forskarutbildning bör komma till stånd även vid universiteten i södra Sverige.

Stiftsnämnderna tillstyrker eller lämnar utan erinran utredningens förslag. *Skogspolitiska utredningen, länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län* samt *Umeå stad* biträder likaså förslagen.

Sveriges skogsägareföreningars riksförbund tillstyrker att en avdelning av skogshögskolan förläggs till Umeå. Även förslaget om en skogsbetonad filosofie kandidatexamen tillstyrks med hänsyn till att basen för rekrytering av skogliga forskare bör breddas. Utredningen har dock inte närmare behandlat förhållandet mellan skogshögskolan och universiteten och inte heller vad den nya examensordningen vid högskolan kan innebära för forskningen. Dessa frågor är av sådan betydelse att riksförbundet anser att de bör bli föremål för ytterligare överväganden.

Skogsindustriernas samarbetsutskott, Sveriges industriförbund, Samverkande träfacken, Norrlandsfonden, Samarbetsnämnden för skoglig växtförädling och genetik, Styrelsen för Fonden för skoglig forskning samt *Forskningsstiftelsen Skogsarbeten* tillstyrker i princip utredningens förslag. *Samverkande träfacken* framhåller bl. a. att ett närmande bör ske även mellan skogshögskolan och de ekonomiska och tekniska högskolorna, eftersom skogsbruket får allt större behov av ekonomisk och teknisk expertis. *Norrlandsfonden* understryker att avdelningen i Umeå av institutionen för skogsförnygring måste ledas av skogshögskolan. Vidare måste väsentligt ökade resurser i övrigt ställas till högskolans förfogande för att tillgodose Norrlands forskningsproblem.

Statskontoret, som inte har någon erinran mot en förläggning av högre skoglig utbildning till universitetet i Umeå om detta kan ske utan men för skogshögskolans verksamhet, anser att frågan bör ytterligare övervägas. Detta bör göras av universitetskanslersämbetets utredning rörande fasta studiegångar vid de filosofiska fakulteterna. Förhållandet mellan skogshögskolans och institutets för virkesproduktion avdelningar i Umeå samt universitetet där — huvudsakligen samordningsfrågor av praktisk art —

har inte behandlats av utredningsmannen. Även dessa frågor bör klarläggas, innan skoglig utbildning och forskning förläggs till Umeå.

Enligt *byggnadsstyrelsen* finns inom Umeå universitets område erforderliga markresurser för en förläggning av de av utredningen föreslagna verksamheterna. En samförläggning med institutioner tillhörande universitetet är eventuellt möjlig.

Departementschefen

Skogsnäringen intar en mycket framträdande plats inom vårt lands näringsliv. Av vår totala export utgör produkter från skogen inte mindre än en tredjedel. Skogsbruket och skogsindustrin har under senare år fått känna på en stigande konkurrens på världsmarknaden. Utredningen angående stödet till skoglig forskning har framhållit att trots det hårdnande marknadsläget är utsikterna för det svenska skogsbruket inte oroande. Efterfrågan på skogsprodukter fortsätter nämligen att stiga i oförändrad takt. Utredningen betonar dock att avgörande för det svenska skogsbrukets och den svenska skogsindustrins konkurrensmöjligheter på världsmarknaden är i vilken utsträckning rationaliseringar kan genomföras. Vad gäller skogsbruket pekar utredningen bl. a. på behovet av förbättrad arrondering och transportteknik. För skogsindustrins del kan enligt utredningen vinster främst göras genom en allt hårdare strukturrationalisering. Ett viktigt led i strävandena att stärka skogsnäringens konkurrenskraft är vidare enligt utredningen att öka insatserna för skoglig forskning. Dessa är låga i jämförelse med forskningsinsatserna inom andra näringsgrenar. Utredningen förmodar att detta förhållande beror på att skogen betraktats som en råvara som det funnits riklig tillgång på och för vilken några särskilda åtgärder inte behövts för att trygga återväxten. Enligt utredningen föreligger nu en helt annan situation. I norra Sverige har vi underskott på virke. I södra Sverige föreligger visserligen f. n. ett inte oväsentligt virkesöverskott men utvecklingstendenserna inom skogsindustrin är sådana att detta överskott inom kort kan komma att förbytas i underskott.

Mot bakgrunden av denna allmänna bedömning av behovet av ökat stöd till den skogliga forskningen lägger utredningen fram förslag om inrättande av ett forskningsrådsorgan för skoglig forskning och ett forsknings- och serviceinstitut för skogsträdsförädling och skogsgödsling samt införande av ett skogligt ämne vid universitetet i Umeå.

Jag tar först upp frågan om ett *forskningsråd*. Utredningen erinrar om att det i främsta rummet varit Fonden för skoglig forskning som hittills lämnat bidrag till den skogliga forskningen. Fondens möjligheter att i fortsättningen stödja denna är små med hänsyn till bl. a. att fondkapitalet är

begränsat och att nya medel inte tillförs fonden. Flera andra organ stöder visserligen också skoglig forskning men deras verksamhet omfattar huvudsakligen andra områden. Utredningen understryker att skogsbruket behöver ett organ som odelat kan ta sig an skogsbrukets forskningsproblem. Detta organ bör enligt utredningen vara ett statligt forskningsråd. Utredningens uppfattning delas av remissinstanserna.

Utredningen diskuterar två huvudalternativ för organisationen av forskningsrådet, nämligen dels ett särskilt råd för skoglig forskning, dels ett för skogs- och jordbruksforskning gemensamt råd med en sektion för skogsforskning och en för jordbruksforskning. Utredningen förordar det senare alternativet med hänsyn till bl. a. att de båda forskningsområdena till sin karaktär är relativt likartade. Också från administrativ synpunkt är alternativet med ett gemensamt forskningsråd att föredra. Remissinstanserna tillstyrker nästan utan undantag det senare alternativet.

Enligt min mening har utredningen klart belyst behovet av ett forskningsrådsorgan för det skogliga området. Jag ansluter mig till utredningens förslag till organisation av organet. Jag förordar alltså att ett nytt statligt forskningsråd — gemensamt för skogs- och jordbruksforskning — inrättas den 1 juli 1967. Forskningsrådet bör kallas statens råd för skogs- och jordbruksforskning. Det bör arbeta på två sektioner, en för skogsforskning och en för jordbruksforskning. Inom rådet bör den senare sektionen överta jordbrukets forskningsråds uppgifter. Detta forskningsråd bör därför upphöra vid utgången av juni 1967. För jordbruksforskningen — till vilken även räknas forskning som hänför sig till trädgårdsnäringen — innebär mitt förslag endast förändringar i organisatoriskt hänseende. Någon ändring i övrigt av den verksamhet som jordbrukets forskningsråd nu bedriver bör alltså inte ske.

Verksamhetsområdet för den skogliga sektionen bör enligt utredningen omfatta all forskning som främjar skogsbruket. Alla grenar av den skogliga produktionsforskningen — inbegripet skogsbrukets arbetsprocesser, arbetsfysiologi och vägbyggnad — bör alltså falla inom sektionens område. Det samma bör gälla skogstaxering, skogsekonomi, skoglig mättnings- och värderingslära, strukturfrågor, arronderingsfrågor och driftsplanering. Utredningen understryker vidare att det nya forskningsrådet bör ta upp ett nära samarbete med framför allt de tekniska och naturvetenskapliga forskningsråden. Vad utredningen anfört bör enligt min mening vara en lämplig ram för den skogliga sektionens verksamhetsområde.

Jag går härnäst över till frågan om sammansättningen av det nya forskningsrådet. Enligt utredningens förslag bör rådets båda sektioner ha en gemensam ordförande som alltså bör vara rådets ordförande. Varje sektion bör förutom ordföranden bestå av nio ledamöter utsedda av Kungl. Maj:t för en tid av tre år. Utredningen föreslår att tre ledamöter i varje sektion utses efter förslag av vissa organisationer på jordbrukets och trädgårdsnä-

ringens områden resp. skogsbrukets område. Enligt min mening bör självfallet den praktiska verksamheten inom dessa näringsområden vara företrädd inom forskningsrådet. Jag kan dock inte ansluta mig till förslaget att vissa ledamöter i rådet skall utses efter förslag av särskilda organisationer. Ett undantag bör dock göras. Så länge rådet disponerar medel från Fonden för skoglig forskning bör en av ledamöterna i den skogliga sektionen utses efter förslag av Skogsindustriernas samarbetsutskott. Till frågan om dispositionen av fondens medel återkommer jag senare. Mitt ställningstagande innebär vidare att den rätt att utse tre ledamöter i jordbrukets forskningsråd som Skogs- och lantbruksakademien nu har inte bör avse det nya rådet. Jag anser inte heller att akademins sekreterare, såsom nu är fallet beträffande jordbrukets forskningsråd, bör vara självskriven ledamot av det nya rådet. Kungl. Maj:t äger besluta om sammansättningen av det nya forskningsrådet.

I utredningens uppdrag har ingått att pröva frågan om överlåtelse av de medel som tillhör Fonden för skoglig forskning till det nya forskningsrådet. I denna fråga fordras inte beslut av riksdagen. Enligt sina grundstadgar har fonden till ändamål att stödja grundforskning och tillämpad forskning som avser skogen och dess produkter och som är ägnad att främja skogsnäringens utveckling och öka dess bärkraft. Fondens ändamål står således i nära överensstämmelse med den verksamhet som det nya forskningsrådets skogliga sektion skall bedriva. Utredningen föreslår därför att sektionen får rätt att disponera över fondmedlen. För egen del finner jag att en samordning av förevarande forskningsstöd med de medel som över riksstaten kommer att ställas till förfogande för den skogliga sektionen bör ske så långt som möjligt. Jag tillstyrker därför utredningens förslag. Fondmedlen bör även i fortsättningen disponeras enligt nuvarande grunder. Fondkapitalet som kan beräknas uppgå till ca 13 milj. kr. den 30 juni 1967 bör tas i anspråk under en tid av tio år. Förevarande förslag tillstyrks av styrelsen för Fonden för skoglig forskning samt Svenska cellulosaföreningen, Svenska pappersbruksföreningen, Svenska trämasseföreningen och Svenska trävaruexportföreningen. Det belopp som årligen tas i anspråk av fondens medel bör bestämmas av Kungl. Maj:t. I fråga om förvaltningen av fonden bör Kungl. Maj:t äga besluta.

Utredningen föreslår att för nästa budgetår ställs sammanlagt 3 milj. kr. till förfogande för skoglig forskning. Av detta belopp bör 1,5 milj. kr. utgå från Fonden för skoglig forskning och återstående del anvisas över riksstaten. Jag förordar att 1 milj. kr. anvisas för nästa budgetår till skoglig forskning under ett nytt reservationsanslag under nionde huvudtiteln med rubriken Skoglig forskning. Vidare avser jag att föreslå Kungl. Maj:t att 1,5 milj. kr. ställs till förfogande för nästa budgetår ur Fonden för skoglig forskning.

Förvaltningskostnaderna för det nya forskningsrådet bör bestridas från

anslagen under nionde huvudtiteln till jordbruksforskning resp. skoglig forskning. Kungl. Maj:t bör äga besluta i denna fråga.

Som framgått av min tidigare redogörelse föreslår utredningen som ett led i strävandena att stärka den skogliga forskningen att ett *forsknings- och serviceinstitut* inrättas. Verksamheten vid institutet föreslås omfatta två områden som är av väsentlig betydelse för skogsbruket, nämligen skogsträdsförädling och skogsgödsling. Den verksamhet som Föreningen Skogsträdsförädling bedriver och som omfattar det förstnämnda området avses bli övertagen av institutet. Institutets verksamhet föreslås bli finansierad av staten och en stiftelse som bildats av Föreningen Skogsträdsförädling. I denna förening är bl. a. domänverket, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund och Skogsindustriernas samarbetsutskott medlemmar. Vid remissbehandlingen har förslaget tillstyrkts av nära nog alla instanser. Från vissa håll har samarbetet mellan det föreslagna institutet och skogshögskolan särskilt behandlats, varvid betonats att ett sådant samarbete bör komma till stånd i största möjliga utsträckning.

Då jag för egen del funnit att ett samarbete mellan staten och företrädare för skogsbruket såsom utredningen föreslagit är väl ägnat att stödja skogsbruket i strävandena att nå bättre produktionsbetingelser har överläggningar tagits upp med Stiftelsen Skogsförbättring som bildats av Föreningen Skogsträdsförädling. Dessa överläggningar har lett till att avtal har träffats med stiftelsen om inrättande och drift av ett forsknings- och serviceinstitut för skogsförbättring, kallat Institutet för skogsförbättring. Avtalet har slutits under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande och gäller för tiden den 1 juli 1967—den 30 juni 1972.

Enligt avtalet skall Institutet för skogsförbättring ha till uppgift att i samarbete med skogshögskolan, universitet och andra vetenskapliga institutioner samt det praktiska skogsbrukets organ bedriva vetenskaplig och praktisk verksamhet rörande skogsträdsförädling samt olika trädslags, proveniensers och förädlade arters användning vid skogsodling. Det skall vidare planlägga och delta i skogsbrukets försöksverksamhet för gödsling av skogsmark. Institutet skall kunna utföra särskilda uppdrag som avser skogliga produktionsfrågor och som enligt särskilda avtal lämnas institutet. De resultat av verksamheten som kommer fram vid de arbeten som utförs enligt allmänt program skall i princip stå till allmän disposition och fortlöpande delges stiftelsens bidragsgivare samt skogsvårdsstyrelserna. Företag och organisationer inom skogsbruket samt kommuner och enskilda personer som är intresserade av verksamheten skall efter prövning av stiftelsens styrelse bli delaktiga i institutets verksamhet enligt samma grunder som gäller för stiftarna.

Stiftelsen förbinder sig enligt avtalet att ställa de byggnader och försöksområden som disponeras eller kan komma att disponeras av stiftelsen i

Stockholm, Ekebo, Brunsberg och Umeå till institutets förfogande mot ersättning för stiftelsens självkostnad för dispositionen.

Institutets driftskostnader beräknas under avtalsperioden utgöra sammanlagt 2 270 000 kr. för budgetår. Enligt avtalet förbinder sig staten att bidra med 740 000 kr. för budgetår och stiftelsen med minst 1 110 000 kr. för budgetår. Återstoden av kostnaderna, som i huvudsak hänför sig till uppdrag som institutet skall åta sig, beräknas bli täckta av institutets egna inkomster. Staten åtar sig härutöver att utge ett engångsanslag av 140 000 kr. för utrustning av institutets lokaler och laboratorier under förutsättning att stiftelsen för samma ändamål bidrar med minst 280 000 kr. Vidare innehåller avtalet bestämmelser om att bidragen skall kunna bli föremål för nya förhandlingar, om löneläget för statstjänstemän ändras på visst närmare angivet sätt. Institutet skall kunna ta emot anslag för särskilda forskningsuppgifter från annan än stiftarna. Det skall också kunna åta sig särskilda uppdrag för annan än stiftarna för anläggning och skötsel av plantager eller för andra serviceuppdrag som står i överensstämmelse med syftet med institutets verksamhet enligt styrelsens närmare bestämmande.

Avtalet träder i kraft den 1 juli 1967 under förutsättning dels att stiftarna dessförinnan visat att bindande utfästelser getts om årligt bidrag till stiftelsen om minst 1 110 000 kr. samt bidrag med minst 280 000 kr. till utrustning av lokaler och laboratorier, dels att avtalet godkänns av Kungl. Maj:t. Avtalet gäller t. o. m. juni 1972. Avtalet förlängs på fem år, om inte uppsägning från någondera sidan sker senast ett år före avtalstidens utgång, och förlängs därefter under samma förutsättning på fem år i sänder.

Avtalet rörande Institutet för skogsförbättring har utformats i huvudsak enligt de grunder som tillämpas i fråga om s. k. branschforskningsinstitut. Genom avtalet tillgodoses enligt min mening de krav som bör ställas i samband med stöd till verksamhet av här ifrågavarande slag. Jag förordar därför att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att för statens del godkänna avtalet. Uppkommer under avtalstiden behov av smärre jämkningar i avtalet, bör Kungl. Maj:t äga att för statens del besluta härom. Sådana jämkningar kan bli aktuella t. ex. vid förskjutningar i löneläget.

För ifrågavarande ändamål bör för budgetåret 1967/68 föras upp ett nytt anslag av 880 000 kr. under nionde huvudtiteln med rubriken Bidrag till Institutet för skogsförbättring. Av beloppet är 140 000 kr. ett engångsbidrag. Liksom anslagen till flertalet befintliga branschforskningsinstitut bör detta anslag vara förslagsanslag.

Som ytterligare en åtgärd för att främja den skogliga forskningen lägger utredningen fram förslag om införande av *ett skogligt ämne vid universitetet i Umeå*. Utredningen framhåller, att en förstärkning av den skogliga forskningen även bör avse åtgärder för att öka rekryteringen av forskare. Utredningen konstaterar att endast ett fåtal personer har avlagt skoglig li

centiatexamen i sådana skogliga ämnen som är naturvetenskapligt inriktade. Studerande vid universitetens matematik-naturvetenskapliga fakulteter bör därför enligt utredningen intresseras för att skaffa sig forskarutbildning inom de skogliga ämnesområdena. Utredningen föreslår i detta syfte att ett skogligt ämne, kallat skoglig produktionslära, införs vid universitetet i Umeå. Ämnet avses att i kombination med vissa andra ämnen, som är betydelsefulla för forskning på det skogliga området och som finns representerade vid universitetet, ingå i primärexamen vid filosofiska fakulteten. En sådan examen skall sedan kunna ligga till grund för fortsatta studier till skoglig licentiatexamen vid skogshögskolan. Med förslaget avses även att allmänt öka intresset för skogliga frågor hos i första hand de naturvetenskapliga studerandena vid universitetet.

Vid remissbehandlingen har förslaget rönt ett övervägande positivt mottagande. Vissa invändningar görs dock mot förslaget. Bl. a. framhålls att skogshögskolans och universitetets i Stockholm resurser i första hand bör tas i anspråk vid en utbyggnad av en skoglig forskarutbildning. Vidare påpekas att utredningens förslag bör övervägas i samband med den utredning rörande fasta studiegångar vid de filosofiska fakulteterna som nu görs av universitetskanslersämbetet.

Efter samråd med chefen för ecklesiastikdepartementet får jag anföra följande.

Förslaget att införa ett skogligt ämne vid universitetet i Umeå får anses vara ett värdefullt bidrag till strävandena att överbrygga de organisatoriska gränserna mellan forskningsområden som har mycket att vinna genom samarbete. Vidare bör beaktas att en förläggning till Umeå av forskningsresurser inom det skogliga området bör vara ägnat att särskilt uppmärksamma det norrländska skogsbrukets problem. Som utredningen framhållit fordrar produktionsfrågorna i denna landsända starkt ökade forskningsinsatser. Jag vill även nämna att Institutet för skogsförbättring avses förlägga en avdelning till Umeå. Av skäl som jag nu nämnt förordar jag att fr. o. m. budgetåret 1968/69 på försök inrättas en extra laboratur i skoglig produktionslära. Laboraturen bör tills vidare vara inrättad vid universitetet i Umeå. Jag vill emellertid understryka, att anordningen får ses som en försöksverksamhet. Flera remissinstanser har nämligen ansett att förläggningen av förevarande forskning och utbildning samt utbildningens innehåll och organisation bör ytterligare utredas. Universitetskanslersämbetet bör ges i uppdrag att efter hörande av skogshögskolan göra erforderliga utredningar rörande det nya ämnets innehåll och organisation.

Jag vill i detta sammanhang beröra frågan om lokaler för den avdelning vid Institutet för skogsförbättring, som planeras bli förlagd till Umeå. Jag räknar med att lokaler skall kunna ställas till förfogande i en nybyggnad för högre utbildning och forskning inom fysiologi, botanik m. m., som nu uppförs vid universitetet. För att detta skall bli möjligt måste emellertid

ämnet medicinsk fysik, för vilket ifrågavarande lokaler ursprungligen varit avsedda, flyttas till en planerad nybyggnad för det naturvetenskapliga fysikämnet. Jag vill vidare nämna att Stiftelsen J. C. Kempes Minne anslagit 1 milj. kr. till universitetet i Umeå som bidrag till uppförande och inredning av förut nämnda lokaler för Institutet för skogsförbättring och den verksamhet vid skogshögskolan som kan komma att förläggas till Umeå.

Vissa frågor, som utredningen tagit upp, såsom möjlighet för filosofie kandidat med skoglig produktionslära i sin examen att avlägga skoglig licentiatexamen samt ökad möjlighet att avlägga filosofie licentiatexamen i skogliga ämnen vid universitet, ankommer på Kungl. Maj:t att pröva.

Hemställan

Under återopande av vad jag anfört i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1) besluta att ett nytt forskningsråd för skogs- och jordbruksforskning, kallat statens råd för skogs- och jordbruksforskning, skall inrättas den 1 juli 1967 och att jordbrukets forskningsråd samtidigt upphör,

2) till *Skoglig forskning* för budgetåret 1967/68 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.,

3) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna det mellan staten och Stiftelsen Skogsförbättring den 7 februari 1967 träffade avtalet om inrättande och drift av ett forsknings- och serviceinstitut för skogsförbättring,

4) till *Bidrag till Institutet för skogsförbättring* för budgetåret 1967/68 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 880 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Avtal

mellan staten och Stiftelsen Skogsförbättring om inrättande och drift av ett forsknings- och serviceinstitut för skogsförbättring

1 §.

Staten och Stiftelsen Skogsförbättring åtar sig att i enlighet med detta avtal inrätta och driva ett forsknings- och serviceinstitut, benämnt Institutet för skogsförbättring.

2 §.

Institutet har till ändamål att i samarbete med skogshögskolan, universitet och andra vetenskapliga institutioner samt det praktiska skogsbrukets organ bedriva vetenskaplig och praktisk verksamhet rörande skogsträdsförädling samt olika trädslags, proveniensers och förädlade arters användning vid skogsodling ävensom planlägga och deltaga i skogsbrukets försöksverksamhet för gödning av skogsmark.

Institutet äger därjämte utföra särskilda uppdrag, som avser skogliga produktionsfrågor och som enligt särskilda avtal lämnas institutet.

De resultat av verksamheten som framkommer vid de enligt allmänt program utförda arbetena skall, såvitt icke efter styrelsens bedömande särskilda hinder föreligger häremot, stå till allmän disposition och fortlöpande delges stiftelsens bidragsgivare samt skogsvårdsstyrelserna.

3 §.

Vid institutet skall finnas anställd en chef samt den personal i övrigt, som institutets styrelse med hänsyn till behovet och medelstillgången bestämmer.

4 §.

Institutets driftskostnader beräknas under avtalsperioden den 1 juli 1967—den 30 juni 1972 utgöra sammanlagt 2 270 000 kronor för budgetår. Staten bidrar till kostnaderna med 740 000 kronor för budgetår och stiftelsen med minst 1 110 000 kronor för budgetår under det att återstoden, som i huvudsak hänför sig till uppdrag som institutet antas åtaga sig, beräknas bli täckt av institutets egna inkomster. Om lönerna för statstjänstemännen allmänt ökas eller minskas med mer än 10 % jämfört med de för år 1966 gällande lönerna, skall på yrkande av avtalspart bidraget enligt denna paragraf bli föremål för nya förhandlingar.

Institutet skall äga att mottaga anslag från annan än staten och stiftelsen för särskilda forskningsuppgifter ävensom åtaga sig särskilda uppdrag för annan än staten och stiftelsen för anläggning och skötsel av plantager eller andra serviceuppdrag enligt avtal, allt i överensstämmelse med syftet med institutets verksamhet enligt styrelsens närmare bestämmande.

5 §.

Staten åtar sig att, utöver bidraget enligt 4 §, även utge ett engångsanslag på 140 000 kronor för utrustning av institutets lokaler och laboratorier under förutsättning att stiftelsen för samma ändamål bidrar med minst 280 000 kronor.

6 §.

Stiftelsen förbinder sig att ställa de byggnader och försöksområden som disponeras eller kan komma att disponeras av stiftelsen i Stockholm, Ekebo, Brunsberg och Umeå till institutets förfogande mot ersättning för stiftelsens självkostnad för dispositionen.

7 §.

Företag och organisationer inom skogsbruket samt av verksamheten intresserade kommuner och enskilda personer skall efter prövning och godkännande av stiftelsens styrelse äga rätt att genom bidrag till stiftelsen bli delaktiga i institutets verksamhet enligt samma grunder som gäller för stiftarna.

8 §.

Institutets verksamhet regleras av detta avtal jämte stadgar, fastställda av Kungl. Maj:t, samt av arbetsordning och kompletterande föreskrifter i övrigt, meddelade av institutets styrelse.

9 §.

Detta avtal träder i kraft den 1 juli 1967 under förutsättning att dessförrinnan stiftelsen visat att bindande utfästelser givits om bidrag till stiftelsen med sammanlagt minst det belopp, som stiftelsen har att svara för enligt 4 och 5 §§, samt att avtalet godkänns av Kungl. Maj:t.

Avtalet gäller t. o. m. juni 1972. Sker icke uppsägning från någondera sidan senast ett år före avtalstidens utgång är avtalet förlängt på fem år och därefter under samma förutsättning på fem år i sänder.

Stockholm den 7 februari 1967.

För staten:

Ivan Eckersten

För Stiftelsen Skogsförbättring:

Torsten Andréén